

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v petek, dne 6. septembra 1935.

Štev. 88.

Naš 6. september

Pred petimi leti je bilo, ko je v času težke politične napetosti in negotovosti naš blagopokojni in nepozabni kralj Aleksander z velikim dejanjem državnika posvetil rojstni dan svojega prvorojenca kot novi Vidov dan jugoslovanskega naroda. Z veličino duha, ki je lastna le legendarnim junakom, je preko vseh težav in bridkosti pokazal vsem Srbom, Hrvatom in Slovencev pot, ki vodi v lepšo bodočnost in v srečnejše dni.

Veliki jugoslovanski ideji je takrat žrtvoval slavo srbskega orožja. Osvobodilne srbske zastave so se takrat umaknile novim jugoslovanskim, in ko so prejemali po vrsti vsi polki iz rok svojega najvišjega poveljnika nove jugoslovanske zastave, so jih sprejemali s sveto prisego v srcu, da je usoda vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev nerazdružljivo združena in da je jugoslovanski narod vedno edin in da bodo jugoslovanski polki tako dorasli nalogam novega jugoslovanskega Vidovega dne, kakor so srbski polki maščevali srbsko Kosovo.

In ta naš najpomembnejši dan, ker je praznik naše bodočnosti, je tako lepo zvezan in združen z rojstnim dnem našega mladega kralja. Bodočnost jugoslovanskega naroda je zagotovljena, če ostane pod vodstvom novega kralja vedno zvest svoji misli, to je nauk 6. septembra.

Ta nauk je letos še zlasti poudarjen. Zločinska roka nam je ugrabila našega vodnika, v trdnem prepričanju, da se bo narod razkropil, ker mu je ugrabljen vodnik. A v tej najtežji uri je jugoslovanski narod zopet zadivljal svet, ko je dokazal prijateljem in nasprotnikom, da ni nesreče, ki bi uklonila duha jugoslovanskega naroda. Sam od sebe je v onih najtežjih urah našel pravo pot in ostal zvest sporočilu svojega blagopokojnega vodnika ter se v slogi zbral, da očuva Jugoslavijo.

In kakor je bil preje v neomajni zvestobi zbran okoli našega kralja, tako je tudi danes zvest in neomajno vdan njegovemu sinu. Tako je 6. september postal simbol zvestobe jugoslovanskega naroda do svoje velike nacionalne naloge, a tudi do svoje vladarske hiše. Letos, ko naš mladi kralj Peter II. prvič praznuje svoj rojstni dan kot kralj vseh Jugoslovancev, letos je za jugoslovanski narod ta dan še prav poseben praznik. Brez ozira na vse udarce usode gre jugoslovanski narod svojo jasno začetno pot in s sveto prisego, da bo z enako zvestobo ko očetu tudi njegovemu sinu sledil tudi v najtežjih trenutkih.

Dan jugoslovanskega patriotizma je 6. september, ko je ves narod združen v enotni misli na svojega mladega kralja in ko ga veže ena volja, da naš mladi kralj dokonča to, kar so začeli njegovi veliki predniki.

Po vsej Jugoslaviji plapolajo danes zastave v pozdrav mlademu kralju Petru II., po vsej Jugoslaviji kipi in nebu molitev do Najvišjega, da nam ohrani našega mladega vodnika, in po vsej Jugoslaviji doni danes le en klic:

Živio kralj Peter II.!

Živio naš vzvišeni vladarski dom!

Živio jugoslovanski narod!

Da se preveč ne zakesni naše poročilo o otvoritvi velesejma ter zaradi današnjega narodnega praznika, izide današnja številka Trgovskega lista kot dvojna. Prihodnja številka izide v torek, dne 10. t. m.

Tudi podpore se morajo prav deliti

Podpore so končno potrebne, ker večina ustanov, tudi najbolj potrebnih, nima ob svojem nastanku onih sredstev, ki so jim potrebna vsaj za skromno izvrševanje njihovega programa. Ob nastanku takšnih potrebnih ustanov se pač podpirajo te ustanove le po njih programu, pozneje pa bi se smele le po delu, ki so ga opravile in po uspehih, ki so jih dosegle. Podpirati ustanove, ki nimajo uspeha, se pravi razmetavati denar, ker ni nobenega jamstva, da bo denar tudi dobro in pravilno uporabljen. Gospodarsko je zato pravilno podeljena samo podpora, ki daje daritelju gotovost, da bo njegov denar res učinkovito uporabljen.

Med najuspešnejšimi prireditvami kar jih imamo v Jugoslaviji je gotovo naš velesejem. Dvakrat na leto nam nudi gospodarske in kulturne razstave, ki presenečajo po svojem bogastvu in po svoji zanimivosti. Dvakrat na leto daje redno deset in desettisočern podnet za novo delo in jih seznanja z novimi načini produkcije. Dvakrat na leto nas že skozi petnajst let opominja na potrebo naše gospodarske osamosvojitve in dvakrat na leto seznanja ter zbližuje vse Jugoslovane v delu za gospodarski dvig države in naroda. Nič pretiranega nismo zato dejali, da je med najuspešnejšimi prireditvami v vsej Jugoslaviji — baš ljubljanski velesejem.

Kljub temu pa smo morali že ob prejšnjem velesejmu konstatirati, da je dobil drugi velesejem v državi stotisoče državne podpore, ljubljanski pa niti 10.000 Din! Krivica, dvakrat tako težka, če se pomisli, da so gospodarske rezerve Ljubljane mnogo manjše, kakor pa več ko 200.000 prebivalcev velikega mesta. Še težja pa je ta krivica, če pomislimo na one težke stobi-

soče, ki so se izdali za velesejem, ki ga sploh še ni, pa čeprav se ga je obsipalo še z vse polno drugimi dobrotami.

Letos se je ta krivica ljubljanskemu velesejmu spet ponovila in letos boli še posebej, ker je letošnji velesejem v prvi vrsti posvečen vsedržavnim interesom — propagandi za naše morje. Kar bo nudila na letošnjem velesejmu Jadran, razstava, je nekaj tako izrednega, nekaj tako velikega, da se more primerjati s svoječasnno dunajsko jadransko razstavo, ki je bila evropska senzacija. A za to razstavo, ki je zahtevala nad eno leto intenzivnega dela in ki bo pri vsej požrtvovalnosti njenih prirediteljev veljala stotisoče, je prejel velesejem celih 9000 Din podpore, od katere pa je moral še odšteti 900 Din za kolke. Svoje dni pa je prejel Zagreb za ribarsko razstavo, ki se niti zdaleka ne more primerjati s sedanjjo Jadransko razstavo, celih 250.000 dinarjev.

Takšna neenakost ni le skrajno krivična, temveč tudi gospodarsko popolnoma napačna, ker dokazuje, da se pri nas ne upoštevajo niti najbolj osnovni pojmi zdrave politike podpiranja. Kar je v rasti, kar napreduje, kar se dviga, to je treba podpirati, ne pa to, kar pri vsem podpiranju komaj živi, ali pa sploh ne uspeva. Zaradi propadlih stvari ali zaradi onih, ki nimajo poleta, se ne sme zapostavljati zdrava in razvijajoča se ustanova.

Zato zahtevamo, da se podpira ljubljanski velesejem tako, kakor zasluži po svojem pomenu in delu za naše gospodarstvo, za našo kulturo in za našo državo, na vsak način pa vsaj v tej meri, kakor se podpirajo druge enake prireditve, ki nimajo niti primeroma enakih ali sploh nobenih uspehov.

Razprave pred davčnim odborom

o odmeri davčne osnove

Predlogi davčne uprave za mesto Ljubljana so razgrnjeni na vpogled pri mestnem načelnstvu vsak dan od 5. do 12. septembra v uradnih urah.

O teh predlogih bodo razpravljali strokovni davčni odbori v dneh od 19. do 28. septembra. Razpored razprav davčnih odborov je določen tako-le:

Dne 19. septembra: notarji, odvetniki, inženjerji, arhitekti, geometri;

dne 20. septembra: mlekarne, kramarije, starinarji, lesne trgovine, suha roba in kurivo;

dne 21. septembra: trgovine z manufakturo in galanterijo;

dne 22. septembra: trgovine s čevlji, usnjem itd., trafike, vrtnarji;

dne 24. septembra: branjerije;

dne 25. septembra: modistinje-trgovke, krznarji, graverji, puškarji, urarji, zlatarji, pasarji, optiki, foto-trgovine in trgovine z modnim blagom;

dne 26. septembra: gostilne črka A—L;

dne 27. septembra: gostilne črka M—U;

dne 28. septembra: gostilne črka V—Z ter delikatese in vinotoči.

O višini odmerjene davčne osnove za pridobitno obvesti vse trgovce uprava Združenja trgovcev v Ljubljani. Še posebej bo obvestila upravo vse trgovce tudi, kdaj se bo obravnavala njih zadeva. Prav tako bo dala uprava Združenja trgovcev v Ljubljani vsem svojim članom vse druge potrebne informacije ter naj se vsi gg. trgovci v vseh vprašanih obračajo na njo.

Nujno svetujemo vsem davčnim zavezanecem, da pridejo osebno k razpravi, kadar razpravlja davčni odbor o njihovi zadevi. S seboj naj prinesejo tudi vse potrebne listine, da morejo resničnost svojih trditev dokazati črno na belem. Tudi naj že pred razpravo informirajo enega člana davčnega

odbora o svoji zadevi, in sicer podrobno in mu naj dajo le stvarne podatke.

Člani davčnega odbora so:

Anton Verbič, trgovec, Stritarjeva ulica, Pavel Fabiani, trgovec, Stritarjeva ulica, Ivan Bahovec, trgovec, Stari trg, in Stane Vidmar, trgovec, Pred školijo (telefon 27-84).

Vsi trgovci, ki imajo trgovino z delikatesnim blagom v zvezi z vinotočem, se naj obrnejo na člana davčnega odbora g. Joška Lauterja, lastnika gostilne »Cinkolec, Kopitarjeva ulica.

Pri tej priliki moramo še enkrat opozoriti na težko stanje trgovine in obrta, ki propadala še naprej, kakor dokazuje statistika Zbornice za TOI. Zato upamo, da bodo davčni odbori tudi v polni meri upoštevali to težko stanje trgovine. Poudariti moramo tudi, da so bile že lani odmere pridobitne previsoke in da se od lani gospodarska kriza ni niti najmanj omilila. Naj to davčni odbori tudi v polni meri upoštevajo!

Še enkrat opozarjamo vse trgovce, da se obrnejo na tajništvo Združenja, če bi si bili v kateri stvari in nejasnem.

XV. skupščina Zveze trgovskih združenj Dravske banovine

bo dne 14. in 15. sept. v Ljutomeru. V soboto, 14. septembra bo razpravljala predkonferenca zveznih delegatov o predlogih združenja. Naslednji dan bo zvezna skupščina, ki bo podala predsedstveno, tajniško poročilo in računski zaključek za preteklo leto, proračun za letošnje leto in obravnavala predloge ter strokovne razprave. Sprejela bo resolucije.

„Bata“ toži humoristični list „Kokot“

Zagrebski »Obrtnički Vjesnik o pogodbah Bate

Zagrebski humoristični list »Kokot« je objavil karikaturu, na kateri je narisana pes s človeško glavo, ki vleče voziček, na katerem je vreča z napisom »profit«. Na vozu je napis Bata, na psu pa napis »poslovodja«. Besedilo pod tekstom pa pravi, da so poslovodje Bate pritiskani od firme tako, kakor psi, ki vlečejo voziček, na ojnicih pa jim je pritrjena klobasica, ki je seveda nikoli ne dosežejo. Tako da morajo tudi poslovodje Bate poditi se za 100% količino prodaje, ki je mikdar ne dosežejo.

Zaradi te karikature in besedila je »ložila« tvrdka Bata tožbo proti uredniku »Kokota«. Če je bil ta upravičen do takšne karikature, bo dognal proces. Baje pa je urednik ponudil dokaz resnice in navedel nič manj ko 120 prič. »Obrtnički Vjesnik« je dodal tej vesti naslednje:

»V zvezi s tem smatramo za potrebno, da poudarimo, čeprav ne vemo, s kakšnimi dokazi razpolaga toženi urednik, nekatere okolnosti, ki so nam znane. Te okoliščine morda niso važne za sam proces, toda so važne za one, ki gledajo na to, da se naši zakoni spoštujejo ko tudi za one, ki bi se hoteli stopiti v službo Bate kot poslovodji, to je kot prodajalci.

Kadar poslovodja, t. j. prodajalec, podpisuje pogodbo z Bato, podpisuje istočasno tudi nekatere stvari, ki na prvi pogled niso važne, ki pa imajo v resnici zelo veliko važnost. Prav tako pa podpisuje tudi nekatera protizakonita določila pogodbe. Tako je na primer v pogodbi, da nosi poslovodja izpremembo cen blaga na skladišču. Dejansko to pomeni: Poslovodja dobi na skladišče določeno množino blaga za eno sezono po predračunu. Kadar se bliža sezona h koncu, pride iz centrale naročilo, da se mora cena tej vrsti blaga znižati. To znižanje gre torej na breme poslovodja, a ne Bate. Poleg tega je v pogodbi še druga »socialna« odredba, po kateri se poslovodja zavezuje, da mora v primeru požara, tudi če ni kriv, trpeti 10% škode. Zamislite si položaj poslovodje zagrebske filiale Bate v primeru požara, ko je na skladišču verjetno milijonska vrednost blaga.

Po obrtnem zakonu imajo nameščenci pravico na dopust. Naravno na plačan dopust. S pogodbo pa se nameščencem Bate sicer priznava dopust, toda se jim od plače odbija znesek, ki je potreben za plačilo namestitnika poslovodje, ko je ta na dopustu.

To so samo črtice iz pogodbe, ki jo podpisujejo Bafini poslovodje, ki jih v pogodbi imenuje prodajalec, za kar mora vsekakor imeti razloge, ki so v interesu tvrdke.

Te pogodbe imajo še celo vrsto drugih določil, s katerimi se bomo še pozneje nekoliko pomudili, ne zato, da komu kaj škodimo, temveč edino zato, da opozorimo one, ki v sedanji brezposelnosti podpišejo na dobro vero takšne pogodbe, da vsaj vedo, kaj podpisujejo. Kajti treba je imeti pred očmi, da more tvrdka po tej pogodbi zadržati poslovodji po pretrganju službenih odnošajev njegovo kavejico še leto po izstopu iz službe, ter da po tej isti pogodbi ne sme odpuščen poslovodja brez dovoljenja firme vstopiti v konkurenčno podjetje.

Zamislite si samo jednaga poslovodjo, kaj naj ta stori. Svoj prihranek ali izposojen denar je dal Bati za kavejico, ki jo more ta po odpustu zadržati celo leto. Od česa naj revež med tem časom živi, ko pa niti ne sme vstopiti v konkurenčno podjetje!

O vseh teh stvareh bodo odločilni krogi, v kolikor že niso informirani, poučeni, da dobe pravo sliko o dobičku, ki ga prinaša to podjetje našemu narodu. Tako »Obrtnički Vjesnik«, kateremu prepuščamo tudi vso odgovornost za njegove trditve.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj — 60letnik

Včeraj je praznoval svojo šestdesetletnico odličan član pravne fakultete univerze v Ljubljani, univ. prof. dr. Milan Škerlj, ki ga zbog njegovega znanstvenega dela in ugleda cenita domovina in inozemstvo. Za slovensko univerzo ima skupina njenih prvih profesorjev prava, v katero spadajo razen današnjega slavljenca še dr. B. Krek, dr. Kušej, dr. Dolenc, dr. Eller, dr. Polec, dr. Pitamic, dr. Žizek (sedaj v Frankfurtu), dr. Sagadin in drugi, nenadomestljivo vrednost.

Z njimi je bila naša juridična fakulteta zagotovljena že v začetku tega stoletja in je bila ob osvoboditvi tako rekoč že urejena. Zasluga za to gre pred vsem dvema odličnima pravnikom, dr. Babniku in dr. Zolgerju, ki sta na Dunaju delovala za ostvareitev slovenske univerze v Ljubljani. Ze takrat sta uspešno delovala za ustanovitev univerze v Ljubljani tudi Ivan Hribar in dr. Danilo Majaron. Nadaljnje poskuse in uspehe tega načrta opisuje dr. Polec v spomenici, izdani ob 10 letnici fakultete. Zadostuje že pogled na razdelitev študija in strok omenjenih sedanjih univ. profesorjev, da opazimo dosleden načrt za osamosvojitve Slovencev v pravnem področju, in tu je morda v sedanjih časih gospodarskih prenosov v Evropi še posebej važna vloga stolice za trgovinsko pravo, ki jo vodi jubilar.

Razen trgovinskega prava predava dr. M. Škerlj še menično pravo in pa zaščito industrijske svojine, ki je pri nas sicer uvedena samo še na visoki ekonomski šoli. Velikega pomena njegovega univerzitetnega dela za naše gospodarstvo danes še ne moremo celotno in v vsem velikem obsegu oceniti.

Rojen je bil leta 1875 v Ljubljani, kot sin naprednega slovenskega sodnika Ivana Škerlja se je udeležil v mladosti narodnega prosvetnega dela v dolenski prestolnici, kjer je tudi maturiral. Doktoriral je na Dunaju, nato služboval v Novem mestu ter v Mokronogu, odkoder je z drž. štipendijo odpotoval na dopolnilni študij v Leipzig. To so bili za Slovence važni časi notranje osvoboditve, časi slovenske gospodarske osamosvojitve, ki so v glavnem že postavili temelje samostojnemu političnemu življenju. Jubilar je ta leta posvetil znanstvenemu delu. Leta 1903 se je poročil z odvjetnikovo hčerko Pijo Srebreto iz Brežic. Deloval je nekaj časa v Gradcu, nato pa na dunajskem ministrstvu. Ves čas zaveden Slovenec, je narodno vestno vzgojil tudi svojo rodbo in kot stotnik avditor je v vojni marsikaterega Slovana obvaroval pred vojno justico. Ob prevratu je stopil v službo deželne vlade in bil l. 1923 in leta 1924 upravitelj oddelka ministrstva pravde v Ljubljani. Na univerzi je pričel predavati že l. 1920, štiri leta pozneje pa postal redni profesor in opustil sodniško službo.

Leta naše univerze so pomenila tudi dobo obširnega jubilarnevega dela pri jugoslovanski gospodarski zakonodaji. Sodeloval je ves čas v raznih zakonodajnih komisijah in bil član zakonodajnega sveta vso dobo te važne ustanove.

Njegovo znanstveno delovanje predstavljajo mnoge znanstvene publikacije, zlasti nemška knjiga o družbah z o. z. (Gesellschaften mit beschr. Haftung, 1906 in 1909) in slovenske o meničnem pravu (1922 in 1929). Svoje razprave in članke objavlja v »Pravniku«, v »Arhivu za pravne i društvene nauke« in v nemški »Zeitschrift für Ostrecht«.

V domačih listih je sodeloval dr. Milan Škerlj samo s strokovnimi razpravami o aktualnih gospodarskih vprašanjih, in skoraj izključno v našem »Trgovskem listu«, ki ga sme torej šteti med svoje najuglednejše zveste sotrudnike. Mnoge njegove razprave iz našega lista so ponatisnjene kot samostojne knjižice in so našemu trgovstvu dober vodnik in svetovalec, tako »Naše delniške družbe« ter »Pomen trgovinskega registra«.

Jubilar je bil vselej na mestu kot objektiven človek, kot narodnjak in kot strokovni delavec. Gospodarstvo ga šteje med tiste neštivilne naše učenjake, ki jih že stroka družji z vsemj dnevnimi skrbmi in zahtevami naših pridobitnih slojev. Njegov veliki ugled v državi je za nas neprecenljiva vrednota in upamo, da bo še nadalje v splošno korist in vzpodbudo.

Pridružujemo se zato tudi mi med prve vrste onih, ki jubilaru čestitajo ob njegovi 60 letnici in mu v imenu slovenskega trgovstva kličemo: Še na mnoga leta!

Konferenca zbornic v Ljubljani

V sredo dopoldne se je začela in nato ves dan do poznih večernih ur nadaljevala konferenca zbornic iz vse države. Konferenca je razpravljala o najbolj aktualnih, a tudi najbolj perečih gospodarskih vprašanjih. Ni treba še posebej poudarjati, da so bili vsi referati na višini in da je tudi debata v polni meri opravičila zahtevo gospodarskih krogov, da se ne izda noben gospodarski zakon, ne da bi bile prej zaslišane naše gospodarske korporacije.

Udeležba na konferenci je bila odlična in so se udeležili konference:

Za Trgovsko zbornico v Beogradu: predsednik Miljutin Stanojević, zbor. svetnik Sekerežević in gl. tajnik dr. Marodić;

za Trgovinsko-industrijsko zbornico v Zagrebu: podpredsednik Prpić, gl. tajnik dr. Čuvaj ter eksperti; dr. Gjorju Račić, inž. Vilko Orljenjak in dr. Bantić;

za Trgovinsko-industrijsko zbornico v Sarajevu: predsednik Ristić in tajnik dr. Despić;

za Trgovinsko-industrijsko zbornico v Splitu: tajnik dr. Mirko Buić;

za Trg. ind. in obrtniško zbornico v Novem Sadu: predsednik odseka za denarstvo Zarko Slepčević, predsednik trg. odseka Stanko Lazić in tajnik dr. Stanić;

za Trg.-ind. zbornico v Osijeku: tajnik dr. Beljan;

za Trg.-ind. zbornico v Banji Luki: predsednik dr. Zuran in tajnik Dragoslav Ljubibratić;

za Trg.-industrijsko zbornico v Petrogradu: tajnik dr. Božić.

Zbornici v Dubrovniku in Podgorici sta opravičili svojo odsotnost, dočim je zbornico v Skoplju zastopala beograjska zbornica.

Konferenco je otvoril predsednik Ivan Jelačin, ki je posebej pozdravil zastopnika trgovinskega ministrstva inšpektorja dr. Pavletića, nakar se je takoj začela konferenca.

Konferenco je otvoril predsednik Ivan Jelačin s krajšim pozdravnim govorom ter na kratko razložil njene naloge. Do vseh aktualnih vprašanj, ki se sedaj rešujejo, naj zavzame konferenca svoje stališče!

Nato je prešla konferenca na dnevni red in začela z razpravo kompliciranega in težkega vprašanja kmetijske zaščite. Konferenca se je načelno izjavila za individualno zaščito ter zahtevala, da se vsi blagovni krediti izvzamejo iz zaščite.

Posebno obširna razprava se je razvila o novem zakonskem načrtu o javnih hranilnicah. Za podlago razprave je služil referat ljubljanske zbornice, ki smo ga mi že objavili. Vsi delegati so bili odločno proti temu, da bi se odpravile samoupravne hranilnice. Zahtevali pa so, da se poveča kontrola nad hranilnicami in da dobe vlagatelji večja jamstva.

Sledile so razprave o uredbi o zastavljalnicah, zakonu o pooblaščenih inženjerjih ter o delavskem zavarovanju. Podrobnejše poročilo o konferenci pa priobčimo prihodnjič.

Volilni red za zbornice

Volilni imeniki

Čl. 19. Zbornični svetniki in njih namestniki se volijo na podlagi volilnih imenikov, ki jih sestavi vsako obvezno združenje v mejah teritorialne pristojnosti zbornice na podlagi svojih registrov in drugih uradnih podatkov v treh izvodih in za vsako volišče posebej.

Te imenike morajo dostaviti združenja v 14 dneh po prejemu razpisa volitev pristojnim volilnim organom.

Imeniki se sestavljajo po abecednem redu rodinskih imen, in to po posameznih volilnih edinicah za posamezna volilna telesa.

V imenike se vpišejo vse osebe, ki imajo po čl. 7. in 8. aktivno volilno pravico. Imeniki morajo imeti: tekočo številko, rodbinsko in krstno ime lastnika, odnosno naziv podjetja, označbo stroke, sedež obrata, ki je podlaga za volilno pravico (v mestih tudi ulico in hišno številko) po stanju na dan razpisa volitev. Združenje zaključiti imenike z dnevom razpisa ter jih potrdi s podpisom in uradnim žigom.

One, ki ne pripadajo obveznemu združenju vnese zbornica v posebne imenike po teritorialni in strokovni pristojnosti ter jih dostavi pristojnim volilnim organom.

Čl. 20. Združenje dostavi dva izvoda imenika krajevnemu, enega pa glavnemu volilnemu odboru. V volilnih okrajih, kjer pripadniki zbornice istega volilnega telesa pripadajo več obveznim združenjem, sestavi krajevni volilni odbor, analogno predpisom prejšnjega člena na podlagi prejetih volilnih imenikov volilni imenik za vse volilno telo svojega področja. Volilne imenike razloži nato krajevni odbor za 14 dni, računajoč od dneva objave, določenega v volilnem razpisu, in sicer v pisarnah pristojnih združenj.

Razložene imenike more vsak pripadnik zbornice pregledati in jih prepisati v uradnih urah združenja.

Reklamacije proti imenikom

Iz čl. 21. — Rok za reklamacije se začne z dnem razložitve imenikov in se neha ko je razložitev končana. Reklamacije morejo zahtevati tako vpis kot izbris volilcev. Reklamacije, ki morajo biti pismene, more vložiti vsak pripadnik zbornice, ki ima aktivno volilno pravico. Reklamacije je treba oddati na pošti najkasneje v 15 dneh po razložitvi volilnih imenikov ter jim je treba priložiti vse listine, ki morejo dokazati njih pravilnost. Pristojne oblasti so dolžne, da v treh dneh izdajo vsa potrdila, ki se zahtevajo zaradi poprave volilnih imenikov.

Glavni volilni odbor sklepa o reklamacijah najkasneje v 7 dneh po poteku roka za reklamacije ter mora svoj sklep takoj sporočiti stranki, pristojnemu volilnemu

ustreza predpisom te uredbe, jo vrne glavni volilni odbor v roku 3 dni v popravilo. Poziv za popravilo se mora poslati predstavniku liste. Če je na raznih listah za isto volilno telo in volilno okrožje več enakih imen, označi glavni volilni odbor s sodelovanjem predstavnikov liste imena tako, da se morejo kandidati razlikovati.

Na mesto zavrjene kandidatne liste se more vložiti nova, toda pred potekom 10 dnevnega roka, predvidenega v čl. 22.

Iz čl. 24. Vsako potrjeno kandidatno listo objavi glavni volilni odbor v Službenem listu pristojne banske uprave, in sicer v vrstnem redu, kakor so bile kandidatne liste vložene.

Čl. 25. — Če je za katero volilno telo in volilno okrožje vložena, od potrjena samo ena lista, proglasi glavni volilni odbor po poteku roka za vlaganje list brez volitev vse kandidate, predložene v tej listi, za izvoljene zbornične svetnike, oz. njih namestnike.

Če za katero volilno telo in okrožje ni vložena niti ena kandidatna lista, jo sestavi predsedništvo zbornice v roku 5 dni po poteku roka za vlaganje list. Tako sestavljena lista se tudi vloži pri glavnem volilnem odboru v postopanje v smislu prejšnjega odstavka. Pri sestavi te kandidatne liste se morajo uporabiti predpisi čl. 22 te uredbe, kot predlagatelj pa funkcija večina članov predsedništva, kot predstavnik, od. namestnik liste pa eden podpredsednikov zbornice. V primeru, da je zbornica razpuščena, preide ta pravica na glavni volilni odbor.

Volilni material

Iz čl. 26. — Na podlagi potrjenih kandidatnih list izda glavni volilni odbor uradne volilne glasovnice. Glasovnice, ko tudi ovitki, morajo biti žigosani z žigom zbornice ter na njih označeno, za katero volilno telo in okrožje veljajo. Na glasovnicah morajo biti natisnena imena nosilcev list. Glasovnice posameznih volilnih teles se morajo razlikovati tudi po barvi. Ovitki morajo biti iz neprozornega papirja.

Dostavljanje glasovnega materiala

Iz čl. 27. — Glavni volilni odbor mora razposlati glasovnice z ovitki najkasneje 15 pred začetkom volitev ter jih poslati priporočeno vsem krajevnim volilnim odborom v številu, ki ustreza končno določenemu številu volilcev dotičnega volilnega telesa od okrožja. Na volišču se postavi za vsako volilno telo volilna skrinjica z zaprtim prerezom na vrhu. Vsaka skrinjica ima ključavnico, njen ključ pa brani predsednik odbora. (Dalje prihodnjič.)

Izpremenitev pravilnika o prometu z devizami

Na podlagi pogodbe, sklenjene med državo in Narodno banko z dne 11. maja 1931 je izdal finančni minister na predlog Narodne banke ta odlok:

1. Da se člen 7 pravilnika o ureditvi prometa z devizami in valutami izpremeni in glasi: Vsak izvoznik je dolžan takoj po plačilu vrednosti izvoženega blaga ponuditi Narodni banki po pooblaščenem denarnem zavodu v odkup 50% deviz od celotnega zneska, dobljenega za izvoženo blago, ostanek pa isti dan prodati na borzi istemu denarnemu zavodu, razen v primeru, kadar se blago izvozi v državo, s katerimi je s posebnimi dogovori in odloki odredeno poravnane na drugi način. Denarni zavod, preko katerega se vrši gori omenjena ponudba in prodaja, je dolžan po izvršeni prodaji ostanka izvoznikiških deviz na borzi pismeno obvestiti Narodno banko, na katero se nanaša ta prodaja. V primeru, kjer da izvoznik pooblaščenim denarnim zavodom devize na razpolago neposredno iz inozemstva, so dolžni ti zavodi sami ravnanj s temi devizami v celoti na način, kakor je gori naveden;

2. da se v členu 14. gori omenjenega pravilnika črtajo besede »izvzemši primere iz odstavka 2., čl. 7., pravilnika«.

Novi proračun je izdelan

Delo na novem proračunu za leto 1935-1936 je v vseh resorih in tudi v finančnem ministrstvu končano. Finančni minister je poslal ves elaborat predsedniku vlade v podpis, da bi se mogel proračunski predlog pravočasno izročiti narodni skupščini v razpravo. Novi proračunski predlog predvideva znatne redukcije ter so vsi izdatki znižani.

Jesenski velesejem otvorjen

Popoln uspeh Jadranske razstave - Tudi vse druge razstave na višku

S posebnim zanimanjem je letos čakala vsa naša javnost na otvoritev jesenskega velesejma. Vedno bolj žive govorice o izrednih zanimivostih, ki jih nudi Jadranska razstava, so vzbudile to zanimanje in ga zanesle med najširše kroge. In danes, ko je razstava že otvorjena, ko so vse razstavne dvorane polne navdušenih gledalcev in občudovalcev, moremo reči, da so bila vsa velika pričakovanja izpolnjena. Jesenski velesejem je s svojo Jadransko razstavo dokazal, da nudi tako mnogo zanimivosti in lepoto, da mora utihniti tudi najbolj utrjen ljubljanski kritikaster. Na Jadranski razstavi morajo kritike utihniti, ter je mogoče le občudovati in izreči svoje priznanje.

Izredno zanimanje za letošnji velesejem se je pokazalo takoj ob otvoritvi velesejma. Publike pred velesejmskim uradom izredno veliko, na vseh obrazih veselo pričakovanje, povsodi pravo svečano razpoloženje.

Posebno odlično so zastopani naši gospodarski krogi. Zbornica za TOI je skoraj polnoštevilno zastopana. Tako je tu predsednik Jelačin, gl. tajnik Mohorič, tajnika dr. Pless in dr. Pretnar, nar. posl. dr. Koeč, ter konzulent Žagar. Poleg njih pa tudi vsi delegati zbornic iz vse države, ki so se udeležili konference zbornic. Prav tako odlično pa so bili zastopani tudi naši zbornični svetniki.

Zvezo trg. združenj in ljubljansko združenje so zastopali gg. Smerkolj, Ivan Bahavec, tajnik Smuc in drugi, trg. društvo »Merkur« predsednik dr. Fran Windischer itd. Odlično pa so bile zastopane tudi vse druge naše gospodarske organizacije.

A tudi vse naše kulturne z našo univerzo na čelu. Dejansko je bila zbrana ob otvoritvi vsa Ljubljana ter vsa reprezentanca slovenskega gospodarstva in slovenske kulture.

Točno ob 10. je stopil pred mikrofonski zaslusni predsednik velesejma Fran Bonača in pozdravil goste s tem govorom:

Govor predsednika velesejma Bonača

Spoštovana gospoda! Dvakrat na leto me doteka prijetna in častna dolžnost, da Vas, velečenjeni gostje, pozdravljam kot domačin na našem velesejmu; prvič, ko prihaja pomlad v deželo in prirejamo velesejme strogo gospodarskega značaja in drugič, ko orumeni prvo listje in naznaja, da se pripravlja narava za zimsko spanje. Tedaj otvarjamo vrata sejmišča reviji specialnih razstav iz področja gospodarstva, kulture in nacionalne propagande. Velik, zelo velik je že kader odličnih sodelavcev, ki se v svojem idealizmu že petnajst let zbirajo okrog našega velesejma, ki je postal važna in nepogrešljiva ustanova, ne samo za belo Ljubljano in za našo ožjo domovino, marveč za vso državo. Letošnje jesen so se nam priključili novi, neumorni in požrtvovalni sodelavci iz vrst Jadranske Straže in priredili prekrasno Jadransko razstavo, ki zavzema tolikšen obseg, da je vsa velesejmska prireditev v znamenju našega Jadrana.

Odlična gospoda se je danes zbrala, da prisostvuje slavnostni otvoritvi. Dovolite, da vam kot domačin izrekam iskreno in pristržno dobrodošlico.

Posebna čast mi je pozdraviti odposlanca Nj. Vel. kralja, gospoda divizijskega generala Petra Nedeljkovića.

Nadalje pozdravljam gospoda bana dr. Dinka Puca, ki zastopa gospoda predsednika vlade dr. Stojadinovića, gospoda notranjega ministra dr. Korošca in gospoda ministra za trgovino in industrijo dr. Vrbanića.

Pozdravljam gospoda brigadnega generala Pekića, ki zastopa gospoda ministra vojske in mornarice.

Iskreno pozdravljam gospoda direktorja Josipa Cugmusa kot zastopnika prometnega ministra dr. Spaha.

Prezvišenega gospoda metropolita dr. Rožmana.

Prečastitega gospoda dr. Kimoveca kot zastopnika prezvišenega gospoda nadškofa dr. Jegliča.

Ugledne zastopnike diplomatskega in konzularnega zbora iz Beograda, Zagreba in Ljubljane, zlasti generalnega konzula Italije gospoda Natalija, ki zastopa gospoda poslanika ministra Guida Viola Conte

di Campalto, gospoda generalnega konzula Hansa Hammerja kot zastopnika gospoda poslanika avstrijske republike, gospoda trgovskega atašee Barbierija kot zastopnika francoskega poslanika, gospoda konzula dr. Marića kot zastopnika albanskega poslanika.

Pozdravljam našega župana gospoda dr. Vladimira Ravniharja in mariborskega župana gospoda dr. Franja Lipolda.

Pristržno pozdravljam zastopnike naše hrabre vojske in kraljevske mornarice, posebno gospoda kapetana fregate Mirka Pleiweisa, ki zastopa komandanta naše vrle mornarice.

Pozdravljam ugledne zastopnike državnih in samoupravnih oblasti, gospoda rektorja naše univerze, reprezentante trgovskih, obrtnih in industrijskih ter kmetijskih korporacij, gospode zastopnike velesejmov v Zagrebu.

Enako pristržno pozdravljam vse ostale mile in drage nam goste.

Naša letošnja jesenska prireditev je, kakor že omenjeno pod geslom našega Jadrana. Poleg tega se predstavljajo naši arhitekti s krasno arhitektonsko razstavo, agilno društvo »Živalica« z razstavo malih domačih živali in društvo za rejo angorskih kuncov z razstavo volne. Nič manj zanimive niso razstave Kluba esperantistov in naših čilih smučarjev s Polzevega. V omejenem obsegu sta zastopana tudi naša obrt in industrija, zlasti pohištveno mizarstvo. Upam, da se je posrečilo dati vsej razstavi zaokroženo sliko.

Ker kraljuje na naši jesenski prireditvi »Naš Jadransko« prosim gospoda predsednika oblastnega odbora »Jadranske Straže« dr. Otmarja Pirkmajerja, da povzame besedo.

Podban dr. Pirkmajer

Ni še mesec dni, ko sem bil še v velikem dvomu, če vas bom imel čast pozdraviti s tega mesta kot predsednik Oblastnega odbora Jadranske Straže v Ljubljani ob otvoritvi velike Jadranske razstave. Močno sem bil v dvomu s svojimi sodelavci, da li bomo zmogli vse ogromne in številne ovire, pred katerimi so že klonili organizatorji podobnih pomorskih razstavnih zasnov v drugih mestih. Pač drzna je bila zamisel, prirediti Jadransko razstavo v zaledju, ki ne nudi razstavnega gradiva, v kraju, ki je oddaljen od morja 360 km železniške proge. Vendar so bile vse težkoče premagane z velikim idealizmom, s požrtvovalnostjo in ljubeznijo do našega morja. Srečen sem, da smo privedli ladjo Jadranske razstave v mirni pristan in pod gostoljubno streho Ljubljanskega velesejma, srečen sem, da vas morem ob njeni otvoritvi najiskreneje pozdraviti.

Načrti za veliko pomorsko razstavo, ki so bili plod zamisli navdušenih stražarjev, so se uresničili, denarne težkoče smo pustili ob strani v zavesti, da bomo želi priznanje odločujočih oblasti, ki bodo razstavno prireditev naknadno subvencionirale, in danes otvarjamo vrata razstave, da se poglabite v čudesa, tajne in lepote našega Jadrana in njegovega življa.

Jadranska Straža je priredila to razstavo v želji, da se predstavi pred širokim narodom ob priliki svojega kongresa tudi vidno in nazorno kot reprezentantinja ljubezni do našega morja, kot organizacija, ki je prepotrebna in ki je vredna, da vstopi v njene stražne vrste sleherni zavedni Jugoslovani. Ni veliko Jugoslavije brez morja, tudi nam ni življenja brez morja, zato ga čuvajmo! To geslo naj bo zapisano v naših srcih! Jadranska razstava naj razgiba široke množice, poglobi ljubezen do morja in dvigne nacionalni ponos in zavest, ponos na našo lepo domovino, našo vojno mornarico in tudi na našo staro pomorsko zgodovino. In še nekaj! Jadranska razstava naj dokaže, da je naše morje neprecenljiv narodni zaklad, katerega bodo še naši zanamci tisočletja dvigali in črpali njegove dobrine, samo če bo zaledje pravilno povezano z našim morjem, samo tedaj, če bodo dograjene in urejene prometne žile, železniške, cestne in zračne zveze. Ta skrb nas teži zlasti zaradi Slovenije in vsakdo naj se zaveda tega prevažnega vprašanja, ki pomeni ob svoji rešitvi velik korak v lepše življenje in boljše gospodarske razmere za nas kontinentalce in naš bedni obmorski življ.

Moja beseda ni dovolj slikovita, da vam nazorno orišem Jadransko razstavo. Skoraj se otvorijo njena vrata, pregledali boste razstavljene predmete, katerih je skoraj sedem tisoč in — sodili. Povdarim naj le to, da sliči naša razstava nizu jadranskih koral, saj sestoji iz 16 medsebojno povezanih razstav, ki odkrivajo delo Jadranske Straže, zgodovino našega morja, tajne živalstva in rastlinstva, zemljepis, kulturo, šege in običaje, umetnost, gospodarstvo in našo narodno svetinjo in ponos, našo vojno mornarico.

Naj bo naša Jadranska razstava svetla točka na zastrtem obnebu in zanesljiva nada na boljšo bodočnost in gospodarsko silo naše prekrasne domovine.

Srečna potreba me veže, da se ob tej svečani priliki in iz tega mesta najiskreneje zahvalim za vso pomoč, ki smo je bili deležni, in sic.: Kr. banski upravi, izvršnemu odboru Jadranske Straže v Splitu in njega oblastnim odborom, gospodu vojnemu ministru in armijskemu generalu Petru Živkoviću, Komandi vojne mornarice v Zemunu, upravi velesejma, vsem požrtvovalnim sodelavcem in vsem onim, ki so nudili razstavne predmete. Pozabiti pa tudi ne smem pristržno zahvalo našemu novinarstvu, ki je znalo s spretnim peresom vzbuditi zanimanje občinstva iz vse države za našo razstavo.

Naši jadranski razstavi je podal največje priznanje naš mladi vladar Nj. Vel. kralj Peter II., ki je blagovolil prevzeti najvišje pokroviteljstvo. Pozivam vas, moje dame in gospodje, da zaključimo Nj. Vel. kralju Petru II. trikratni »Živijo«! (Krepko so zadoneli živijo-klicij kralju!)

Nato je predsednik Bonača nadaljeval: Gospod ban! Prosim Vas, da otvorite v imenu kraljevske vlade jesensko prireditev Ljubljanskega velesejma in pomorsko razstavo »Naš Jadransko«.

Govor bana dr. Dinka Puca

Pred mikrofonski stopil ban dr. Dinko Puc ter izpregovoril jasno in razločno te besede:

Izredna čast mi je, da morem pozdraviti to jesensko gospodarsko prireditev ljubljanskega velesejma v imenu ministrskega predsednika g. dr. Stojadinovića, v imenu notranjega ministra g. dr. Korošca in v imenu ministra za trgovino g. dr. Vrbanića, ki so me pooblastili, da jih zastopam in njihovo odsotnost opravičim. A tudi osebno mi je v radost, da morem prisostvovati prireditvi, ki je sicer en sam člen v dolgi verigi sličnih prireditev, toda, ki se letos znova odlikuje po svoji pestrosti, zanimivosti in ki nam zopet odkriva celo vrsto naših gospodarskih panog. Še vedno živimo v času, ko je zasebna iniciativa in samopomoč prvenstvena gibalna sila v narodnem gospodarstvu in zato smo hvaležni za vsako dobro idejo, za vsako pobudo, za vsak korak, ki je storjen v smeri pospeševanja in ojačevanja gospodarskega življenja.

To velja predvsem tudi za prireditev Jadranske razstave. Jadranska Straža, ki je to razstavo priredila, ni samo patriotska organizacija, ki prireja manifestacije in vzgaja mladino v ljubezni do domovine, marveč je organizacija eminentno gospodarskega pomena, ki ima namen predložiti narodu pomen in važnost morja ter vse možnosti njegove gospodarske eksploatacije. Da je taka propaganda potrebna, nam kaže baš zgodovina naše države. Ne moremo reči, da smo v letih njenega obstoja izkoristili vse možnosti, ki nam jih daje obširna morska obala. Ne zadošča za razvoj naše države samo dostop do morja, treba je imeti tudi smisla za njegovo gospodarsko izkoriščanje. Morje pomeni neskončno povečano državno površino, pomeni zvezo z vsemi kraji sveta, pomeni ogromen kapital in silno bogastvo, ki ga je treba samo dvigati. To bogastvo gre ne v milijone, marveč v milijarde, kar je razvidno iz tega, da gubi samo Slovenija zaradi pomanjkanja zveze z morjem letno najmanj 150 milijonov dinarjev.

V nadi, da bo tudi ta razstava pripomogla k pravilnemu razumevanju naših najvažnejših gospodarskih problemov, da bo pomagala izpremeniti miselnost naših v gospodarstvu odločujočih činiteljev, če-

Naš pravi domači izdelek

stitam prirediteljem ter proglašam razstavo za otvorjeno.

*

Takoj nato so si gostje ogledali vse razstave ljubljanskega velesejma in najprej seveda Jadransko razstavo. Soglasna sodba vseh je bila, da je treba iskreno čestitati k uspehu velesejmski upravi in zlasti direktorju dr. Dularju, ki je imel tudi pri organizaciji Jadranske razstave največ dela. Njegova zmaga je popolna.

Prav tako pa je čestitati tudi Jadranski Straži in predsedniku oblastnega odbora dr. Pirkmajerju. Stori so res veliko delo, ki zasluži vse priznanje.

Jesenski velesejem je otvorjen in sedaj vsi na velesejem ter na Jadransko razstavo!

Vse trgovine morajo biti v petek zaprte

Uprava Združenja trgovcev v Ljubljani in uprava Združenja trgovcev za Ljubljano-okolico opozarja vse svoje gg. člane, da morajo biti v petek, dne 6. septembra, na dan rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. trgovine ves dan zaprte.

Proti krošnjarstvu

Zbornica v Novem Sadu je na svoji plenarni seji z dne 2. sept. razpravljala tudi o predlogu, da se dovoli krošnjarjem, da imajo pri krošnjarstvu težkega blaga tudi pomočnike. Zbornica je ta predlog odklonila, ker ni nobene potrebe po takšnem krošnjarjenju.

Pred novo devalvacijo češke krone?

»Venkov«, glasilo vplivne agrarne stranke, se je v svojem zadnjem nedeljskem uvodniku izrekel za priključitev Češkoslovaške na šterlinski blok, kar bi pomenilo nadaljnjo devalvacijo Kč za 25%. Agrarna stranka sama se še ni o tem predlogu izjavila, vendar pa splošno sodijo, da večina stranke ni za ta predlog. Za predlog so le oni, ki bi se radi rešili svojih dolgov. Tudi nemška industrija je za ta predlog. Odločno pa je proti vsakim valutnim eksperimentom guverner Narodne banke dr. Engliš. Za devalvacijo pa je tudi borzna spekulacija. Na vsak način pa se bo v kratkem razjasnilo, če ima predlog za novo devalvacijo Kč kaj upanja na uspeh.

Cene agrarnih proizvodov in sirovin v zlatu

Po stanju z dne 23. avgusta so znašale cene sirovin, preračunane na zlato vrednost (v oklepajih številke za leto preje): pšenica v Chicagu 53'15 (60'87) centa, koruze 51'22 (51'37), sladkorja 150'12 (100'5) za 100 funtov, bombaža 6'57 (7'9) za funt, jute (londonska cena) 11'19 funta za tona (lani le 9'53 funta). Sirova guma je padla v ceni od 4'57 lani na 3'44 letos, in sicer penijev za funt. — Na londonskem kovinskem trgu so se v primeri z lani izpremenile cene kovin tako-le: baker 22'37 (lani 19'21) za tona, cink 9'06 (8'46), svinec 9'67 (6'52), kositer 133'16 (138'36) in srebro 17'8 (13'18) penijev za unčo. Cena zlata je padla od 84'90 na 84'72 šilinga za unčo.

Občni zbori

Tovarna dežnikov d. d. v Dolnji Lendavi ima izredno glavno skupščino dne 20. septembra ob 11. v svoji posvetovalnici. Na dnevnem redu je izprememba pravil.

Denarstvo

Nova pogajanja s francoskimi upniki

Dne 12. sept. se začne v Parizu nova pogajanja med jugoslovansko vlado in francoskimi upniki. V Beogradu je bilo na seji strokovnjakov že določeno, kakšno stališče naj pri pogajanjih zavzame beogradska vlada. V glavnem se bo predlagalo upnikom podaljšanje sedanjega stanja, vendar bi morali ti dovoliti nekatere manjše koncesije.

Sanacija Zadrugne gospodarske banke

Trgovinski minister je z odločbo II. Br. 12329/K-34 z dne 15. avgusta odobril Zadrugni gospodarski banki v Ljubljani na njeno prošnjo z dne 10. aprila 1934 na osnovi čl. 3. uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov naslednje:

1. odlog plačil na šest let;
2. sanacijo s tem,
 - a) da se odpiše delniška glavica Din 12 milijonov na 1.200.000 dinarjev,
 - b) da se 40% vseh terjatev vlagatelj v im upnikov, kolikor jih je dne 10. aprila 1934 bilo in kolikor niso v smislu uredbe izvedene od pretvoritve, to je približno vsota Din 90 milijonov pretvori v specialni rezervni fond, ki se mora v aktivih pokriti z izločenimi dvomljivimi terjatvami po opravljenih definitivnih odpisih z oceno na isti znesek, kakor ga bo imel rezervni fond,
 - c) da se v breme starih terjatev s prostovoljnim vpisom Zadrugne zveze r. z. z. o. z. v Ljubljani izvede emisija prednostne glavice v znesku Din 18.800.000— na prednostno 4%no dividendo,
 3. izvedena valorizacija po strokovnjaško sestavljenih in po pregledni komisiji odobrenih spiskih nepremičnin v bančini rabi v Ljubljani, Mariboru in Šibeniku od knjižne vrednosti Din 4.808.860— na Din 9.637.184,40,
 4. obrestna mera 2% brutto letno na stare hranilne vloge in po tekočih računih, začeti z dnem 10. aprila 1934,
 5. finančne olajšave iz čl. 15. in 34. v zvezi s čl. 68. uredbe.

Narodna banka je olajšala financiranje izvoza

Ker je bila podružnica Narodne banke v Mariboru na stališču, da morejo dobiti izvozne kredite samo oni, ki jih smatra tudi sicer za zanesljive plačnike in to le 30 do 35 odstotkov nakazila, je intervenirala v Beogradu posebna deputacija Zdruga sadnih izvoznikov v Mariboru ter dosegla, da dobi vsak izvoznik od 60 do 70% posojila na nakazila za izvoženo blago in ne glede na njegovo finančno in premoženjsko stanje.

Stanje Narodne banke

Izkaz z dne 31. avgusta navaja te izpremembe (vse številke v milijonih Din):

Skupna devizna in kovinska podlaga se je povečala za 4,9 na 1.373,7, in sicer se je zlata podlaga v tujini povečala za 12,7 na 74,3, zlata v blagajni pa le neznatno za 0,03 na 1,267,1, dočim se je devizna zmanjšala za 7,7 na 32,1.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se povečale za 0,88 na 221,8, vsota kovanega denarja pa se je zmanjšala za 71,7 na 241,3.

Posojila so se skupno povečala za 19,9 na 2.787,4, in sicer so se dvignila eskontna za 18,4 na 1.523,1, lombardna pa za 1,7.

Razna aktiva so se povečala za 8,4 na 438,5.

Obrok bankovcev se je povečal za 133 na 4.660,7, zato pa je skupna vsota obvez pokaz padla za 134,3 na 1.215,0.

Obveze z rokom so padle za 15 na 233,7.

Skupno zlato in devizno kritje se je dvignilo od 30,03% na 30,04%, samo zlato pa od 27,79% na 27,81%.

Že v 24 urah harva, plesira in komično snail oblike, klobuke itd. Skrobl in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, sušil, monga in lika domače perile

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 2. Telefon št. 22-72.

Narodna banka je sklenila, da bo še nadalje odkupovala klirinške terjatve naših izvoznikov v Italijo. Odbitek bo znašal 1 do 4 %. Predupne bo dajala banka do 80 odst. aviza po 5 odst. obresti. Nadalje je banka sklenila, da bo izvoznikom takoj izplačala 15 odst. njihovih terjatev, kakor hitro bo dobila avizo o vplačilu ustrežajoče vsote na zbiralni račun v Rimu.

»Grand Hotel« v Cetinju, ki je bil odprt pred 60 leti ter je pozneje dvakrat pogorel ter bil končno obnovljen in pretvorjen v moderni hotel, se bo zaprl, ker ne more plačati Drž. hip. banki dolga v višini poldruga milijona. DHB bo vodila

hotel naprej v lastni režiji, opustila pa bo hotelski restoran.

Na Dunaju so se dvignili tečaji naših državnih papirjev v zvezi s pogajanjimi dr. Stojadinovića z Lavalom. Tako se je dvignil 7% Blair od 142 na 150, 8% Blair od 144 na 153 in investicijsko posojilo od 19-25 na 20-75.

Ažio v avstrijskem privatnem kliringu je znašal te dni za francoske in švicarske franke, funte, hol. goldinarje, lire in dolarje 27-75%, za izplačila na Prago 27% in za pežete 22%. Za dinarje se je plačevalo po 11-70 do 11-75, za leje pa 3-28 šilinga.

Jadranska razstava

IV. oddelek: Umetnostna zgodovina (Zgradba J)

Umetnostno zgodovinski oddelek prikazuje v originalnih slikah, fotografijah in odlitkih nekaj številnih, prekrasnih zgodovinskih arhitektonskih zanimivosti iz našega Jadrana. Odlitki predstavljajo »lesena vrata Splitske katedrale (delo umetnika Andrije Duvina iz leta 1214)«, »mučenje sv. Dujma, relief na oltarju sv. Dujma v splitski katedrali (Morlatter 1770)«, »prehod preko Črnega morja (sarkofag iz splitskega muzeja)«, »bičanje Krista, detalj iz oltarja sv. Staša v splitski katedrali« (delo domačega umetnika Juraja Dalmatina 1448)«, »Madono z detetom, detalj iz oltarja sv. Dujma, delo mojstra Bonino de Milano 1427«, »prehod Izraelcev čez Rdeče morje, del starokrščanskega sarkofaga iz Stare Salone, 4. stoletje«, »Sv. Jerolim, kaseton iz katedrale sv. Jakoba v Šibeniku, delo Andrije Aleši iz Drača leta 1468«. Fotografije prikazujejo razne znamenitosti, n. pr. grad, zidove in Knežji dvor v Dubrovniku, zidine v Trogiru, palačo Cipikona v Trogiru, Peristil v Splitu, Trogirsko katedralo in dvorec Kamerlengo, portal in glavni oltar Trogirske katedrale, Račicev mavzolej, znamenitosti iz Šibenika, Raba, Vrbica, Zadar, Polina itd.

oddelek:

Geografija (Zgradba J)

Oddelek za geografijo krasijo prav lepi reliefi, med katerimi kraljuje velikanski severnega, srednjega in južnega Jadrana v izmeri 450x270 cm. Nadalje so razstavljeni reliefi Boke Kotorske in Makarske, Splita in okolice ter prekrasen relief morskoga dna od g. Jendrašića. Ta relief nazorno prikazuje morskoglobo na našem Jadranu. — Med geografskimi kartami so prav zanimive one stare, ki jih je poslal Geografski institut univerze v Zagrebu. Naj navedemo samo karto Balkanskega polotoka, ki jo je narisal Peter pl. Preradović, arabsko karto Idrisi iz leta 1100, navtično karto Francesca Piziganni iz leta 1373, navtično karto Pietra Visconte di Genoa iz leta 1311, karto Pisane iz 15. stoletja itd. — Nove karte v raznih merilih razstavlja Vojno geografski institut v Beogradu, Putnik iz Splita, geološke karte pa univ. profesor dr. Rakovec. Zanimive so tudi karte magnetičnih izogonov Jadranskega morja in dva mareograma Mareografske postaje v Bakru.

I. oddelek: Folklor (Zgradba J)

Folkloristični oddelek prikazuje narodne noče iz gornjega Jadrana in Dalmacije, Trsta in njega okolice ter šege in običaje našega obmorskega slovanskega življa. V tem oddelku sodeluje Oblastni odbor Jadranske straže v Beogradu, Etnografski muzej v Beogradu, Etnografski muzej v Zagrebu, Putnik v Splitu, Narodna ženska zadruga v Dubrovniku, baronica Greta Turković, Cavtatska zadruga za pospeševanje narodne umetnosti Cavtat in tvrdka Matavulj iz Šibenika. Razstavljene so najrazličnejše dragocene narodne noše, narodne vezenine in čipke, dalmatinske preproge, narodni glasbeni instrumenti in orodje itd. — Oddelek izpopolnjuje veliko število povečanih fotografij folklorističnega značaja, figurine in nekaj originalnih oljnatih slik.

VII. oddelek: Razstava morskovodnih rib in drugih živali (Zgradba G.)

Ta razstava je nameščena v posebnem, zatemnjenem oddelku. 27 metrov dolg akvarij je napolnjen z 42.000 litri morske vode, v kateri žive najrazličnejše živali iz

Jadranskega morja. Da doseže razstava večji efekt, je prostor, v katerem se nahajajo akvariji popolnoma zatemnjeni in le od vrha sije umetna luč na čudovite podmorske prebivalce. Razstavljene so sledeče živali: aktinije (morsko pero, lasulje, koralje), črvi (morska miš, itd), ascidije (10 vrst polžev, 6 vrst školjk), sipe (bobotnica, polipi), iglokožci (morske zvezde, morski ježi, trp), raki (obalni rak, kutica, jastog, rarog, rak babica), ribe (morska mačka, morski volk, drhtalica, raža, kamjace, komarča, zobatec, cipelj, škarpina, babica, jegulja, morski konjiček, lubenji, skuša, sardela, trlja, smokvica) in kornjače. Pripomnimo naj bo, da tako velikega akvarija ni v vsej Srednji Evropi. Posebni stroji in naprave so nameščeni za nepretrgano kemično in mehanično čiščenje morske vode in dovanje zraka. Zaključek ribarske razstave tvori velika maketa, ki pričara gledalcu zelo nazorno življenje v globini morja.

VIII. oddelek: Fauna (Zgradba G.)

Najmanjših organizmov, ki oživljajo vse plasti našega morja, ni bilo mogoče razstaviti v naravi. Prikazani so na krasnih stenskih slikah. Vse, kar pasivno plove v morju, imenujejo biologi plankton. Na posebni sliki je v krogu — kakor v zornem polju mikroskopa — nekoliko predstavnikov najdrobnejšega planktona, takozvanega nannoplanktona. Na drugih slikah vidimo postopno večje planktonte. Ze med njimi so tudi svetleče se vrste, n. pr. Noctiluca miliaria, glavni povzročitelj krasneje pojave, ki ga poznajo pač vsi obiskovalci Jadrana: ob temnih večerih z roko ali z veslom zabrodijo po morski vodi, pa se ti vsa okolica vznemiri v medlem siju teh organizmov.

Planton (rastlinski in živalski) tvori podlago vsemu življenju v morju. Neskončni milijoni so hrana drugim, večjim milijonom, sklenjena vrsta od nannoplanktona do velikih rib in kitov vrvi v večnem indirektnem ali direktnem boju.

Rastlinam podobne spužve, millepore in koralnjaki bodo obiskovalca zanimali ne samo v znanstvenem pogledu, ampak gotovo tudi zaradi svoje deloma bizarne, čeloma tako estetične oblike. Za zoologa tako različne so kolonije briozoov — za laika pač vse te na podlago prirastle živali niso prav nič različne od rastlin. Šele objektom pridani napisi nam bodo morda pomagali da razne alge, spužve, koralnjake, briozoe itd., ki smo jih metali nekako v en koš, vsaj približno lahko klasificiramo, če zopet posetimo jadransko obalo in kot ljubitelji prirode posvetimo več kakor navadno pozornost morskemu dnu in njegovim prebivalcem.

Med velikimi morskimi raki so v ospredju zanimanja tudi ribarsko važne vrste jastog (Astacus gammarus) rarog (Palinurus vulgaris) in morski »pajek« (Maja squinado). Male planktonske vrste so prikazane na stenskih slikah.

Polžev in školjk je v našem Jadranu skoraj 500 vrst. Razstavljene so nekaj bolj zanimivih objektov, tako kolonija ostrig (Ostrea edulis), l'upavic (Mytilus galloprovincialis), kamnovrt (Pholas dactylus), razne manjše vrste užitnih školjk in veliki lošur (Pinna nobilis in P. squamosa). Izmed polžev so razstavljene užitne letvice (Patella), (Osilinus), volec (Murex), veliki sodec (Dolium galea) itd.

Morski ježki in morske zvezde tvorijo skupino zase. Najnavadnejše vrste našega Jadrana so: Astropocten aurantiacus, Astoria glacialis, Paracentrotus lividus.

O ribah najde obiskovalec pojasnila v akvarijem oddelku. Vendar so nekatere zanimivejše vrste zastopane tudi v zoološki zbirki deloma v suhih preparatih, deloma konservirane v cilindrih ob steni.

Politične vesti

Predsednik vlade dr. Stojadinović je bil sprejet od predsednika francoske republike Lebruna, ki mu je ob tej priliki izročil red legije časti I. stopnje z lento ter ga zadržal na kosilu. Vsi veliki pariški listi pišejo obširno o pariškem obisku dr. Stojadinovića ter naglašajo trdnost francosko-jugoslovanskega prijateljstva.

Predsednik narodne skupščine Čirić je odložil svoj vstop v Jugoslovansko radikalno zajednico.

Voja Lazić in dr. Uroš Stajić sta sklicala shod svojih pristašev v Vel. Plani. Na shodu je bilo sklenjeno, da se ustanovi stranka kmetovalcev, ki bo tudi izdajala svoj list »Seloc«. Ureditev kmečkih dolgov so označili na shodu kot najvažnejše vprašanje, pred katerim se mora umakniti tudi hrvatsko vprašanje.

Razsodišna komisija Društva narodov je po proučitvi incidenta pri Ual-Ual razsodila, da ni za incident odgovorna italijanska vlada, a tudi ne abesinska.

Na posredovanje washingtonske vlade so se ameriški finančniki odpovedali petrolejskim in drugim koncesijam, ki so jih prejeli od abesinske vlade.

Italijanska vlada je objavila dekret o vpoklicu novih 200.000 mož rezervistov. S tem bo stanje italijanske vojske povišano na 1 milijon mož. Novi vpoklic je jasen dokaz, da Italija v Abesiniji ne bo odnehala.

Nekateri abesinski prvaki so izjavili, da bi bilo najbolje, če bi dobila mandat nad Abesinijo Anglija. Veliko vprašanje pa je, če bi bil za takšno rešitev tudi abesinski cesar.

Papež namerava baje ponuditi svoje posredovanje med Italijo in Abesinijo, da se prepreči nova vojna.

Italijanski poslanik je ostro protestiral pri abesinski vladi zaradi oddaje petrolejskih koncesij anglo-ameriški družbi. Če ne bi abesinska vlada ugodno odgovorila na protest, potem bo italijansko poslanstvo zapustilo Abesinijo. Poslanstvo se že pripravlja na odhod.

Tudi britanski poslanik v Abesiniji je protestiral proti podelitvi koncesije anglo-ameriški družbi ter je nujno svetloval abesinski vladi, da podano koncesijo razveljavi.

Italijanski maršal Balbo se je v Parizu, kakor se sedaj poroča, pogajal zaradi dohoda orožja Italiji.

Protiitalijanske demonstracije so bile v Addis Abebi. Demonstranti so metali na italijansko poslanstvo tudi kamenje. Zlasti je razburila prebivalstvo vest Reuterjevega urada iz Direadame, da so italijanski vojaki in milični oddelki že prekorčili abesinsko mejo ter vkorakali v pokrajino Danakil. Predvojna psihoza je torej že začela abesinsko prebivalstvo.

Abesinski cesar je izjavil dopisniku »United Press«, da je čisto nemogoče preklicati petrolejski dogovor z anglo-ameriško družbo.

Egiptska vlada je sporočila zastopnikom tujih sil, da ji je treba prijaviti vsak polet tujega vojaškega letala vsaj 15 dni prej. S tem je skoraj prelet tujih letal onemogočen, kar je očitno naperjeno proti Italiji.

Tibor Eckhardt, znani madjarski delegat v Ženevi, je napovedal na shodu svoje stranke malih kmetov bojno napoved Gömbösu, ker da madjarski narod ne mara voditeljev, ki so proti tajni volilni pravici in ki zatirajo politične pravice naroda.

Katoliški škofje Nemčije so izdali pastirsko pismo, ki je silno ostro in čegar objava je bila takoj prepovedana. Pismo pa so čitali v cerkvah s prižnic. Iz pastirskega pisma se vidi, da se katoliški škofje narodno socialističnih groženj niso ustrašili. Verjetno je, da se bo sedaj razvil kulturni boj v Nemčiji z vso silo.

Nemški listi so začeli vedno odločneje piti, da se morajo Nemčiji vrniti njene kolonije. Pričakovati je, da bo Nemčija kmalu tudi oficalno zahtevala novo ureditev kolonialnega vprašanja.

Prvi veliki vojaški manevri, pri katerih se bo uporabilo vse moderno orožje, so se začeli te dni v Nemčiji.

Trije nemški oficirji so na avtomobilu pobegnili iz Nemčije v Češkoslovaško. Praska vlada jim je dovolila bivanje v Češkoslovaški.

V. komunistov je hotelo v neki madridski tvornici razdeljevati komunistične letake. Policija pa je takoj intervenirala, narkar so začeli komunisti na policojo streljati. V boju je bil en komunist ubit, dva policista in en komunist pa težko ranjen.

Jemenski kralj je odstopil zaradi neozdravljive bolezni. Vso oblast je že prevzel prestolonaslednik.

Nekaj, kar škoduje podeželskim trgovinam

Razvijajoč se tujski promet stavlja tudi podeželske trgovine pred nove naloge, zlasti v krajih, ki jih obiskujejo tuji. Je sicer res, da tuji navadno že pred odhodom v letovišče nabavijo doma vse potrebno, vendar pa pri količkah daljšem bivanju v letovišču tudi vedno nekaj potrebujejo. Mnogi naši trgovci to tudi upoštevajo in v nekaterih slovenskih letoviščih so uredili naši trgovci svoje trgovine tako vzorno, da so privlačljive tudi za razvijajočega tujca. Vendar pa ponekod še zelo zanemarjajo možnosti, ki jih nudi tujski promet tudi podeželskim trgovcem in zato mislimo, da ni neumestno, če tudi v našem listu objavimo, kar piše v zagrebškem »Trgovačkem Vjesniku« neke podeželski trgovec, ki pravi:

»Mi trgovci smo bili vedno spoštovan in ugleden stan. Vzemite v roke našo kulturno zgodovino in videli boste, da ni niti ene važnejše nacionalno-kulturne manifestacije, pri kateri ne bi mi trgovci vidno sodelovali. Vedno in povsod smo bili spoštovani, ker smo v resnici tudi nekaj pomenili. Korakali smo s svojim narodom, a korakali tudi z duhom časa. Preje smo mogli korakati le polagoma, včasih celo zelo počasi, toda sedaj je tempo življenja hitrejši in njemu se moramo tudi mi prilagoditi. Moramo, če nečemo, da nas čas ne pregazi in da ne bomo premagani.

Žalibog pa ne moremo ravno z vso pravico trditi, da korakamo vedno z duhom časa. To mi je padlo v oči zlasti neki dan, ko sem šel skozi dve, tri naša večja mesta, in to mesta, skozi katera zlasti v tem sezonskem času potuje zelo mnogo tujcev. Vsi ti turisti potujejo večinoma v krasnih avtomobilih, se pritožujejo nad našimi slabimi cestami, hvalijo dobrozrčnost in ljubeznost našega kmetovalca ter se istočasno posmehujejo — našim trgovinam. V njih sicer nič ne kupujejo, toda vozijo se mimo njih in se posmehujejo. Tudi jaz bi se, če bi mi ne bilo do joka.

Grem skozi naša večja mesta — pred menoj je šlo na tisoče in tisoče tujcev — in pred trgovinami (a tudi pred obrtniški delavnicami) je cel cirkus. Vse mogoče blago je razstavljeno pred trgovinami. Zaboji, sodi, verige in kose, izgotovljene obleke in še mnogo drugega, kar vse spada v delavnico, nikakor pa ne pred njo.

Morebiti mi kdo odvrne: Tako je pri nas navada, tako se je pri nas vedno delalo in nikomur to ni bilo na poti. Na to pripombo imam samo ta odgovor: Pri nas se je včasih vse blago dobavljalo na vozovih, s konji in čolni, zakaj pa sedaj dobavljamo to blago po železnici, z avtomobili in v kratkem ga bomo celo z letali? Mnogo je bilo včasih drugače, sedaj pa se je zaradi izpremenjenih razmer izpremenilo.

Ni dvoma, da preje omenjeni način »reklame« ne olepšuje zunanega lica trgovine in je v kvar tudi vsemu mestu. Zato bi bilo v interesu vseh trgovcev, da se ta način »reklame« odpravi. Zlasti pa bi bilo to treba storiti v krajih, skozi katera potujejo tuji, ker izgleda to v njih očeh vse preveč eksotično.

Znano mi je, da so si v nekaterih združenjih zelo prizadevali v tej smeri, a so bili njih naporji brezuspešni. Kar se njim ni posrečilo, to se mora posrečiti zavednosti trgovcev, ki vedo, da morejo v modernem poslovnem življenju uspeti le, če korakajo vzporedno z duhom časa.

Naravno je, da morajo trgovci nekako razstaviti svoje blago na ogled kupcem, to pa naj store na pripraven način, ne pa na takšen, kakor je bil preje opisan.

Mislimo, da je opomin podeželskega trgovca vreden vsega upoštevanja in da se bodo naši trgovci, v kolikor se že sami ne ravna po tem nasvetu, po njem tudi ravnali. Tujski promet mora tudi podeželskemu trgovcu prinesiti dobiček, trgovec pa se mora potruditi, da se to zgodi.

Angleški gospodarski interesi na Balkanu

Ugledna londonska revija za politiko in gospodarstvo »Bližnjega vzhoda« »Near East and India« objavlja v št. 29. avgusta poročilo svojega dopisnika, v katerem pravi naslednje:

Ozemlje petih balkanskih držav je približno dva in polkrat večje od britskih otokov in skupno prebivalstvo približno tolikšno kakor Anglije, Walesa in Škotske. Po teh številkah je morda presenetljivo, da Velika Britanija ni igrala neposredno večje vloge pri finansiranju zgodnjega gospodarskega razvoja teh dežel. Vzrok je pač predvsem v tem, da ni imela nikakih neposrednih političnih ali gospodarskih interesov, da bi pomagala gospodarski rasti balkanskih držav in da pač angleška vlada ni imela možnosti, da bi kanalizirala kapital, kakor o to delale francoska, nemška in avstroogrska vlada, kjer se je pojojanje propagiralo iz čisto političnih vzrokov. Tembolj je zanimivo, da so sedanji interesi naše države na Balkanu tako veliki. Videli bomo pa tudi, da so možnosti znatne.

Angleške interese lahko delimo v dva različna razreda: v denarne in v trgovinske. S popolnoma finančnega vidika je največji interes gotovo dajanje posojil balkanskim vladam. Teh je bilo le malo danih pred vojno, razen Grčiji; po vojni je London tekmoval z Njujorkom in nekoliko manj s Parizom v dajanju posojil vsem balkanskim državam, razen Albaniji. Trenutno je celotna nominalna vsota državnih papirjev, izdanih od balkanskih vlad in kotiranih na londonski borzi, približno 80 milijonov funtov (okrog 20 milijard dinarjev), 51 milijonov funtov grških, 17 milijonov rumunskih, 11 milijonov bolgarskih in en milijon funtov iz posojil Jugoslaviji. Te številke so do neke mere varljive, kajti vsi ti papirji so stari in njihova cena je seveda globoko pod pariteto. Razen tega je znano, da se je velik del grškega dolga vrnil domov, medtem ko je od 12,6 milijonov funtov rumunskega konsolidiranega posojila l. 1922. večina v inozemstvu. Kljub temu bomo videli, da mora biti naša zaloga balkanskih državnih papirjev razmeroma znatna, če upoštevamo, da je vsota čisto angleških investicij v tu-

jih državnih papirjih nekaj nad 300 milijonov funtov, kakor jih ceni Sir Robert Kindersley.

Treba je priznati, da so podatki za cennitve ostalih angleških investicij pomanjkljivi, kajti balkanske države ne objavljajo o tem podrobnih statistik. Glede železnice je položaj precej jase. Pri gradnji balkanskih železnic so odločali predvsem strateški vidiki. Velika Britanija je imea malo neposrednih političnih ali drugih interesov na tem in se ni zanimala za to gibanje in baron Hirsch je bil bolj kakor pa Thomas Brassey pionir balkanskega železniškega omrežja. Edina važna železnica, pri kateri je angleški kapital udeležen, je proga Pirej—Atene—Peloponez, v kateri je nad 600 tisoč funtov. Isto je z javnimi napravami. V dobi po vojni so pretresali v Londonu veliko število predlogov zlasti za hidroelektrični razvoj v Jugoslaviji in Rumuniji. Toda zaradi težko pri finansiranju je bilo le malo načrtov sprejetih, čeprav ni dvoma, da bi se mnogi izmed njih izplačali, če bi se te težkoče odstranile. 1925. leta pa je vendar družba nekaterih važnih angleških inženjerskih podjetij sklenila pogodbo za električno omrežje in osuševanja v Grčiji.

Zelo važen angleški interes so petrolejski vreli Rumunije, ki je zdaj v svetovni produkciji na četrtem mestu. Nad 35% vse rumunske petrolejske proizvodnje je pod kontrolo dveh družb, v katerih je angleški kapital močno udeležen: Astra Romana, članice Royal Dutch Shell skupine, in Steaua Romana, pri kateri je Anglo-iranska družba zelo zainteresirana. Tudi nekatere druge angleške družbe so tu udeležene. Rudarstvo je sploh važen del britanskih investicij na Balkanu, kajti angleški kapital je udeležen tudi pri jugoslovanskih svinčenih in srebrnih rudnikih z več kot enim milijonom funtov. Družba Trepča Mines Ltd, ustanovljena 1927. leta kot podružnica Selektion Trusta, je imela doslej zelo lep uspeh in ima koncesije na več kot 800 kv. milj. Balkanska gorovja so znana po svojem bogastvu z različnimi rudami in ni dvoma, da bo ob bolj normalnih razmerah uspeh te družbe pobudil

nadaljnje nalaganje angleškega kapitala v takih podjetjih.

Velika Britanija obče ni neposredno finansirala balkanskih industrij. Skoraj edina taka investicija je udeležba pri koncernu Rezita za železo in jeklo v Rumuniji, dočim se poskus s pivovarsko družbo v Albaniji l. 1929. ni posrečil. Pač pa je posredni interes angleškega kapitala v naraščajočih balkanskih industrijah menda precejšnji, čeprav doslej ne toli donosen. Kajti velika vsota angleškega denarja je vložena v balkanskem bančnem sistemu, ki so ga razmere prisilile k neposredni udeležbi pri industrijah po nemškem načinu. Od važnih bank te vrste naj omenimo Jonsko banko v Grčiji, ki je ena najstarejših in največjih v tej državi, in Francosko-angleško diskontno banko; v Jugoslaviji pa Obče jugoslovansko bankarsko združenje, Francosko-srbsko banko in Hrvatsko diskontno banko; v Rumuniji banko Chissoveloni in Rumunsko banko.

Kakor je znano, so razmere zadnjih petih let preprečile vsako razširjenje angleških finančnih interesov na Balkanu. Zato je gibanje angleške zunanje trgovine s temi deželami še posebno važno. Lahko se reče, da je kljub omejitvam trgovine in deviz bil uspeh splošno dober, čeprav sedanje stanje angleško rumunske plačilne pogodbe svari pred neupravičenim optimizmom in prenapljenim kreditiranjem. Lani je angleški izvoz v pet balkanskih dežel dosegel 6,4 milijona funtov. To število dobi svoj pravi pomen, če upoštevamo, da je lanski angleški izvoz tako dobremu odjemalcu, kakor je Norveška, dosegel samo 6,3 milijona funtov in izvoz v Kitajsko le malo več.

Tabela o izvozu prikazuje, da je bil angleški izvoz najmočnejši v Grčijo, v Rumunijo, pa še bolj v Jugoslavijo nepri-

LJUBLJANSKI VELESEJEM JADRANSKA RAZSTAVA

5-16. SEPT. 35

Nal. Jadran: (Jadranska str. Zgodovinska, Geografija, J.ame. Zvonil. Vojna in line. Narodne noše in običaji. Promet. Tuj. trgovska mornarica. Sport. Promet. Ribarstvo. V. promet. Gospodarsko. Umetnostna. Velika. Razstava. Umetnostna. Razstava. Naše morje. Posebne razstave: Arhitektura, perutina, kandi. kose, ovce, obrt. Industrija, id. itd. itd. Tehn. harmonizacija. 15. septem. bra. Polovljena voskna na železnici. In avtonih, popusti na parobrodih. Zeleniške legitimacije se dobijo po Din b na poslah.

merno manjši, ako da je bila Jugoslavija aktivna za 8 tisoč funtov.

Velik del angleškega izvoza na Balkan sestoji iz tekstilnega blaga, kar jasno kaže, da kljub tendenci večine teh dežel k industrializaciji, tržišče še ni popolnoma izginilo. Razen tega kažejo slabe izkušnje novih tekstilnih industrij na Balkanu, da možnosti za uvoz angleških tekstilij nikakor niso izčrpane. Vendar se zdi, da bo industrializacija še rasla in da bo ta trg končno upadel. Prav gotovo pa je, da bo trajalo še dolgo časa, preden bodo mogle balkanske industrije izdelovati blago težke industrije (železne in jeklene predmete, stroje in električne priprave). In čeprav finančni položaj za zdaj izključuje ustanavljanje novih podjetij, ki bi kupovala te priprave, je vendar jasno, da bo kmalu neobhodna obnova sedanje opreme vse industrije, in tu se bo nudila prava prilika za angleško podjetnost.

Trgovci!

Podpirajte domačo industrijo, zato naročite le „Snežinka“ milni prašek, ki je zajamčeno neškodljiv ter vsebuje nad 60% mila

IZDELUJE:
Dolničar & Richter
Ljubljana

Zunanja trgovina

Jugoslavija pripravlja uvozno kontrolo

Kakor poroča »Prager Presse«, pripravljajo jugoslovanska vlada revizijo vseh trgovinskih pogodb z onimi državami, katerih trgovinska bilanca je v trgovinskih odnosih z Jugoslavijo aktivna. V ta namen se bo uvedla uvozna kontrola, ki naj omeji uvoz iz teh držav. Če pa te države ne bi hotele, da bi se njihov uvoz zmanjšal, potem bi seveda morale več upoštevati iz Jugoslavije. Na ta način bi se tudi hitreje plačale terjatve jugoslovanskih izvoznikov v tujini.

Premije za izvoz sadja

Prizad poroča, da potekajo pogajanja z Nemčijo o izvozu letošnjih jabolk ugodno. Na vsak način bodo lanski kontingenti doseženi. Za izvoz jabolk v industrijske namene pa bodo doseženi še dodatni kontingenti. Najmanj pa bodo dovoljeni uvozni kontingenti: 60.000 stotov jabolk v razsutem stanju do 24. septembra, 100.000 stotov jabolk nepakiranih za čas od 25. septembra do 31. decembra in 10.000 stotov pakiranih jabolk v zabojih po najmanj 40 kg.

Od te količine je dana prva kvota 5000 stotov. interesentom že na razpolago. Nedavno še 24.000 stotov, ki se morajo izvoziti do 24. septembra proti carini 4-50 marke za 100 kg. Poleg tega se morejo izvoziti tudi pakirana jabolka proti carini 7 mark za 100 kil. Vsaka pošiljka pa mora imeti jugoslovansko fitopatološko potrdilo. Potrebne tiskovine za izvoz daje Prizad.

Da se pospeši izvoz daje Prizad te premije: 30 Din za 100 kg nepakiranih in 75 Din za 100 kg pakiranih jabolk. Premije bo izplačal Prizad na podlagi verificiranih carinskih potrdil.

Nadaljnji kontingenti bodo dani izvoznikom pozneje na razpolago, morda tudi le tedensko, da se prepreči prevelik naval blaga na nemške trge. Praviloma deli Prizad izvozna dovoljenja le po centralnih združenjih in izvoznih organizacijah.

Izvozniki morajo zaprositi za izvozna dovoljenja šele pri odpremi blaga ter jih takoj po prejemu izkoristiti. Neizkoriščene je treba takoj vrniti.

Uvoz lesa v Italijo

V času od 1. januarja do 31. maja je uvozila Italija:

	1935	1934
okroglega lesa listnatega drevja	5.051	7.818
okroglega lesa iglastega drevja	18.503	12.395
jamskega lesa	165	2.647
lesa za izdelovanje papirja	20.364	44.700
železniških pragov	21	2.237
moralov	1.415	1.855
struženega in žaganega lesa		
listnatega drevja	76.128	80.741
struženega in žaganega lesa		
iglastega drevja	615.782	605.755

Kar se pa tiče oblanega in žaganega lesa od listnatega drevja pa je Italija v tem času uvozila iz:

Avstrije	49	210
Jugoslavije	72.182	60.846
Rusije	3.242	8.884
Rumunije	557	1.662
Enakega iglastega drevja pa iz:		
Avstrije	339.548	242.356
Jugoslavije	213.557	234.976
Rusije	45.462	104.255
Rumunije	15.783	20.972

Uvoz lesa je torej v Italijo na vsej črti nazadoval, čeprav so nekateri ves čas govorili o veliki konjunkturi. Navedene podatke je objavila revija »Italo-Jug«.

*

Promet v reškem pristanišču se je po dolgem času letos zboljšal. V primeri z lani je v prvem polletju narastel uvoz od 184 na 210 tisoč ton, izvoz pa od 134 na 192 tisoč ton. Povečanje prometa je tudi ena posledica italijanskih vojnih priprav.

Iz trgovinskega registra

Vpisala se je nastopna tvrdka:

»Jugopol« izvozna in uvozna trgovska družba v Celju. Obratni predmet: trgovina na debelo z mešanici in kolonijalnim blagom ter deželni pridelki, izvoz in uvoz tega blaga, zlasti v poslovni zvezi s Poljsko ter ustanavljanje podružnic. Osnovna glavica 100.000 Din od te je vplačano 25.000 Din. Poslovodja dr. Engelbert Nikola, zasebnik v Celju, ki tudi podpisuje tvrdko.

Vpisale so se te izpremembe:

Zaradi smrti lastnika tvrdke Ivan Ravnikar v Celju se izbriše dosedanji lastnik Iv. Ravnikar, mesto njega pa vpiše Božidar Ravnikar, trgovec v Celju. Božidarju Ravniku podeljena prokura se izbriše.

Tvrdka Gerkman Ludvik, tekstilna tovarna »Lava« v Laškem je zaradi vstopa javnih družabnikov postala javna trgovska družba. Družabniki: 1. Ludvik Gerkman, tovarnar v Ljubljani, 2. Franjo Gerkman tovarnar v Laškem in 3. Hinko Břečka, industrialec v Laškem. Družbo podpisujeta po dva družabnika, od katerih je eden vedno Hinko Břečka. Zadolžnice, menice itd. za posojilo najeto po soglasnem sklepu vseh družabnikov, pa podpisujeta skupno Ludvik Gerkman in Hinko Břečka.

Gustav Puc, splošno kleparstvo in vodovodna instalacija, družba z o. z. v Ljubljani. Odslej: Splošna trgovska družba z o. z. Obratni predmet: razpošiljalnica in prodaja vseh predmetov, zlasti tehničnih, v kolikor ni ta koncesionirana.

Tehnični biro »Tehna«, družba z o. z. v Ljubljani. Besedilo tvrdke odslej »Tehna«, družba z o. z. Izbriše se poslovodja inž. Anton Umek.

Triglav prometna d. d. v Ljubljani. Izbriše se član upravnega sveta Franjo Ši... in Leon Geschwind, vpiše p. Bogoslav Horak, industrialec v Kočevju, Franjo Skušek, lastnik tvornice perila v Mariboru in Karol Uhler, trgovski zastopnik v Mariboru.

Konkurzi in prisilne poravnave

Konkurz o premoženju B. Lekića v Mariboru je odpravljen, ker je bila razdeljena vsa masa.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju trgovca Franca Stingla v Dobrovniku v Prekmurju. Poravnalni sodnik dr. Fabiani, poravnalni upravnik odvetnik dr. Pikuš. Narok za sklepanje poravnave pri sodišču v Dol. Lendavi dne 5. okt. ob 11. rok za oglasitev do 30. sept. Poravnalna kvota 40 odst.

Fuzija

Trgovinski minister je odobril, da se v smislu sklepov občnih zborov obeh družb likvidira Praznara in kemična tovarna s tem, da se fuzionira s tvrdko Rude in kovine. Slednji pa je odobreno, da zviša delniško glavico od 1 na 2 milijona Din ter da izpremeni ime v Metalno akcionarsko društvo d. d. v Ljubljani.

»Službeni list«

kr. banske uprave Drav. banovine z dne 4. septembra objavlja: Uredbo o višjem državnem strokovnem izpitu računsko-blagajniških uradnikov v resoru finančnega ministrstva. — Uredbo o izpremembi uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe o zaščiti kmeta. — Navodila za sestavo proračuna mestnih občin za l. 1935-36. — Dopolnitev pravilnika o poslovanju zasebnih laboratorijev. — Dopolnitev pravilnika o o bolničnih pristojbinah. — Ponudbe izvoznih deviz Narodni banki. — Razne razglase sodišč in uradov.

Koža proti kavčuku

V Franciji so začeli zelo potrebno akcijo proti rastoči porabi kavčuka mesto kože, zlasti pri obutvi. Po Parizu vozijo tovarne vozove z napisom: Nič ne nadomešča usnja! Ali tudi industrija kavčukastih izdelkov ne počiva in meče milijone za reklamo, ki ne more dovolj prehladiti vseh prednosti kavčuka, zlasti tudi kavčukastih podplatov. Tudi pri nas bi bila zelo potrebna propaganda proti kavčukastim podplatom, ker je že višek slabega gospodarstva, če zaradi tuje tvornice čevljev uničujemo lastne obrtnike ter tudi živinorejce, ki dobe zaradi preslabe potrošnje kož slabšo ceno za svojo živino. Proč s kavčukastimi podplati! bi moralo tudi veljati za našo javnost.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

901 — Hamburg: hrastov in orehov les za furnirje, jesenova, jelšina in bukova debela, orehov žagan les;

902 — Tel-Aviv: lesene kuhinjske potrebščine;

903 — Praga: hrastov in bukov les za Anglijo;

904 — Praga: hrastove dge za sode po 200—210 litrov (potrebni je 10 do 20 ti-soč kosov za Južno Ameriko);

905 — Solun: ponuja se zastopnik za jelov žagan les in tesane hlode.

Deželni pridelki in zdravilne rastline:

906 — Dunaj: živalska moka, otrobi in oljate pogače;

907 — Le Caire: mandljeve peske;

908 — Leipzig: grahorica;

909 — Hamburg: fižol in druge stročnice;

910 — Krakov: lovorovo listje;

911 — London: ponuja se zastopnik za prodajo vseh vrst živil;

912 — Berlin: velike količine semena temne gorčice;

913 — Mekila (Maroko): pšenica, pšenična moka, koruza, bel in velik fižol;

914 — Praga: ponuja se zastopnik za vse vrste fižola.

Sadjarstvo:

915 — Bremen: sveže in suhe češplje;

916 — Zwickau (Nemčija): sveže in suhe češplje;

917 — Berlin: ponuja se zastopnik za sveže in suho sadje;

918 — Curih: ponuja se zastopnik za prodajo sadja;

919 — Karlsruhe (Baden): sadje in zlasti jabolka.

Živina, perutnina in ribe:

920 — Berlin: raki in žive jegulje;

921 — Berlin: zmrazjena jajca;

922 — London: ponuja se zastopnik za prodajo rakov;

923 — Pov. Bistrica (CSR): nasoljene sardele za izdelavo ribjih konzerv;

924 — Melilla: mesne konzerve;

925 — Verviers (Belgija): ponuja se zastopnik za kožuho in volno.

Industrijski izdelki:

926 — Budapešta: bombažno predivo;

927 — Tel-Aviv: emajlirana posoda in druge kuhinjske potrebščine iz raznih kovin;

928 — Varšava: orientalski mlinčki za kavo;

929 — Melilla: papir in predelana koža.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način ambalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Ljubljana v jeseni

Vsak, kdor potuje v času od 5. do 16. septembra v Ljubljano, se more peljati za polovično voznino, če svoje potovanje veže z obiskom jesenskega velesejma v Ljubljani, ki se vrši od 5. do 16. septembra t. l. Pri nakupu vozne karte naj zahteva na postajni blagajni posebno železniško izkaznico, ki stane 5 Din. Če obišče potem velesejem, mu vozna karta velja za brezplačen povratek.

Zabavišče na vinskem oddelku velesejma ob letošnji »Ljubljani v jeseni« od 5. do 16. septembra bo pripravljeno za one, ki si žele pestrega razvedrila. Pripravljeni bodo vrtiljaki, tobogani itd., prirejen bo pa tudi velikomestni variete, kjer bodo vsak dan popoldne in zvečer predstave z bogatimi in lepimi sporedi. Na zabavišču bodo na razpolago domača vina in jestvine, kakor tudi razne specialitete.

Iz domače volne napravljene pletenine, zlasti nogavice, dokolenice, sviterje posebno cenimo ter jih varujemo kot nekaj zaklad, ker vedno bolj izginjajo, kajti čezdale bolj primanjkuje volne za te izdelke, ki se izdelujejo le v malih množinah. Letošnja razstava ovac naj poživlji in razširi rejo teh živali, da bomo vsaj za domačo porabo pridelali dovolj fine volne. Obiščite razstavo ovac in koz in videli boste, da imamo doma dobro pasmo, ki nam daje volno za te pletenine. Razstava bo v okviru letošnjega ljubljanskega jesenskega velesejma od 5. do 16. septembra, priredi pa jo društvo rejcev malih živali »Živalca«.

Šolska mladina ima za obisk letošnjega jesenskega velesejma od 5. do 16. septembra znižano vstopnino po Din 3.— za osebo, ako je obisk skupen pod vodstvom učitelja. Dan obiska poljuben, vendar nedeljskih in prazničnih popoldnevov ne priporočamo zaradi velikega navela obiskovalcev. Posebno opozarjamo šolska vodstva na veliko pomorsko razstavo »Naš Jadran«, kakršne v Jugoslaviji še nismo imeli in ki bo prikazala vse, kar je v zvezi z našim morjem in obmorskim življenjem. Poleg te bosta zelo zanimivi in poučni razstavi arhitekture in esperantskega gibanja ter razstava malih domačih živali (perutnina, kunc, koze, ovce). Cela prireditev bo nudila najzanimivejši pouk in tako mladini in učitelstvu tekom šolskega leta mnogo koristila.

Naš mali človek si more izboljšati svoj težki položaj v veliki meri z rejo angorskih kuncev. Trije kuncji te pasme dajo letno okrog 1 kg prvovrstne angorske volne v vrednosti Din 250, ki se z lahkoto vnovčijo potom društva rejcev angorskih kuncev v Kočevju in uredništva lista »Rejec malih živali.« O dobičkanosti teh kuncev se bo vsakdo mogel prepričati na letošnjem jesenskem velesejmu od 5. do 16. sept. na razstavi izdelkov iz volne angorskih kuncev.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je daroval 10 vagonov koruze za najbolj revne prebivalce Zetske banovine.

Jugoslovansko delegacijo za zasedanje Društva narodov tvorijo gospodje: ministriški predsednik dr. Stojadinović, pariški poslanik dr. Purić in bivši minister dr. Gosar.

Razrešen je svoje dolžnosti član upravnega odbora Drž. hip. banke Adolf Ribnikar. Na njegovo mesto je imenovan bivši minister dr. Stjepan Barić, bivši poslanec Hrvatske pučke stranke, ki je svoje dni proti sklepu vodstva stranke vstopil v Jugoslovanski klub.

Notranji minister je imenoval nov mestni svet v Šibeniku.

Izseljenski komisar Maks Goričar v Düsseldorfu je razrešen državne službe.

Banska uprava je razpustila organizacijo Orjunao, ker da je prekoračila svoj delokrog s tem, da je zašla na politično polje.

Po uradni statistiki ministrstva za gozdove in rudnike je bilo lani v Jugoslaviji zaradi nesreč v rudnikih ubitih 179, težko ranjenih 320, lahko pa nad 4900 rudarjev. Največ nesreč je bilo seveda v rudnikih na jugu. Velik del vseh teh nesreč je zakrivila neurejenost tamošnjih rudnikov. Inspekcija dela bi storila dobro delo, če bi razmeram v rudnikih na jugu posvečala večjo pozornost.

Poučno potovanje po Sloveniji so priredili najznamenitejši arheologi sveta. V Ljubljani so se zbrali, nakar so odpotovali v druge kraje Slovenije, kjer so znameniti stari spomeniki.

V Jaklovci tvornici v Karlovcu se je začelo mezdno gibanje delavcev. Pogajanja med podjetjem in delavci se bodo še nadaljevala.

V Ženevi se je začel XI. kongres evropskih manjšinskih narodov. Tudi temu kongresu predseduje dr. Vilfan. Kongres je sprejel resolucijo, v kateri pravi, da so še vedno tlačene manjšine v Evropi, kar resno ogroža evropski mir.

Mednarodna konferenca za zgraditev transkontinentalne ceste iz Londona v Carigrad bo zborovala 10. sept. v Budimpešti. Nova cesta bo šla tudi skozi Jugoslavijo.

vi francoski p...čun bo znašal 42 milijard frankov.

Bogati so židje, kakor je dokazal cionistični kongres. Ob koncu kongresa je bil sprejet proračun cionistične organizacije, ki znaša 388.000 funtov, ne dosti manj ko 100 milijonov Din.

Žena ameriškega notranjega ministra je postala žrtev avtomobilske nesreče. Njen avtomobil je trčil v neki tovorni avto. Kdo je kriv nesreče, bo šele ugotovila preiskava. Najbrže pa je, kakor vedno, kriva nesreče prehitra vožnja, ker mislijo ljudje, da se jim tako zelo mudi.

Strasen vihar je razsajal nad Florido. Vihar je bil tako silen, da je odnesel cel vlak v morje. Dosedaj je ugotovljeno, da je 500 ljudi žrtev viharja.

V rudarski koloniji mesta Ville de la Paz v Mehiki je eksplodiralo skladišče dinamita. 20 delavcev je bilo ubitih, več hiš pa porušenih.

Kuga je začela razsajati na Kitajskem ter je umrlo že več sto Kitajcev.

Veliki požar v mestu Prijedor je uničil skoraj eno četrtino mesta.

Državni prvak v plavanju je postala ljubljanska Ilirija.

Radio-Ljubljana

Petek, dne 6. septembra: 12.00: Bože pravde! (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, obvestila, spored. — 13.15: Radijski orkester. — 14.00: Vreme, borza. 18.00: Mlademu kralju v prisrčen pozdrav! (Radijski orkester, plošče, recitacije, pri-zori). — 19.00: Čas, vreme, poročila, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 20.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Slovenski vokalni kvintet.

Sobota, dne 7. septembra: 12.00: Plošče. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, obvestila, spored. — 13.15: Plošče. — 14.00: Vreme. — 18.00: Radijski orkester. — 18.40: Zunanji politični pregled (dr. Jug). — 19.00: Čas, vreme, spored. — 19.30: Nacionalna ura. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 21.15: Nacionalni koncert mladinskega pevskega zbora »Jadranski stražarji« iz Št. Vida nad Ljubljano. — 21.45: Harmonika na ploščah. — 22.00: Čas, vreme, poročila spored. — 22.15: Prenos iz nebotičnika.

Nedelja, dne 8. sept. 7.30: Uvedba glavnih gospodarskih zapisnikov na kmetijah (ing. Petkovšek Valentin). — 8.00: Čas, poročila — 8.15: Radijski orkester — 9.45: Versko predavanje (p. dr. Roman Tomlinac). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.00: Promenadni koncert vojaške godbe, vmes okrog — 12.00: Čas, plošče, obvestila — 15.00: Odmevi iz Korške, vmes reportaža in prenos koroških narodnih običajev: Rej pod lipo, štehvanje i. dr. — 16.15: Ženska ura: Žena in novinarstvo (Minka Govekar). — 16.30: Za zabavo in za ples: 1. Radijski orkester, 2. plošče — 19.30: Nacionalna ura — 20.00: Čas, poročila, obvestila — 20.15: Ivan Pregelj: Berači (zvočna groteska) — 21.30: Reproduciran koncert religiozne glasbe — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Prenos z velesejma: Balalajke in jazz.

Javna zahvala

Podpisani Erik Gismann sem utrpel veliko škodo po požaru, ki je nastal dne 29. avgusta t. l. na mojem posloppju, ki je bilo last bivše tvrdke »Združene tovarne čevljev Mally & Demberger« v Tržiču.

Obče zavarovalna d. d. »Sava«, pri kateri sem zavarovan, je došla takoj po prijavi škode na kraj požara in postopala pri že danes izvršeni določitvi škode zelo obzirno in kulantno, radi česar smatram za svojo dolžnost, da izreklam ugledni domači zavarovalnici svoje popolno priznanje in zahvalo.

Obenem se zahvaljujem vsem gasilskim društvom, ki so prihitela na pomoč od blizu in daleč ter s svojim požrtvovalnim in neumornim delom dosegla, da je ostal požar lokaliziran in s tem preprečila še večjo nesrečo, ki bi gotovo zadela tudi sosede.

V Tržiču, dne 4. septembra 1935.

Erik Gismann

3. mednarodni hranilniški kongres v Parizu

Moč hranilnic v svetu

8

Zlasti velika je

zasluga hranilnic za osamosvojitve in gospodarski napredek naših kmetov.

Danes štejejo hranilnice Dravske banovine med svojimi dolžniki mnogo tisoč kmetov, ki so porabili dobljena posojila za gradnjo novih stanovanjskih in gospodarskih poslopij, za nabavo živil, strojev, umetnih gnojil, za izboljšanje zemlje (melioracije) in regulacije, za ureditve novih panog kmečkega gospodarstva (hmeljišča, vinogradi, sadovnjaki), torej same koristne stvari, ki so znatno dvignile kmečko gospodarstvo.

Koliko so hranilnice koristile kmetu, se vidi iz tega, da je večina slovenskih hranilnic dala kmečkim dolžnikom več posojil kakor vsem drugim poklicem skupaj. Neka slovenska hranilnica nima niti 20 dolžnikov-nekmetov! Zneski, ki jih je dobil posamezni kmet, so malo manjši kakor pri drugih dolžnikih-nekmetih.

Od 29 slovenskih hranilnic jih je nič manj kakor 19, ki so nad 25% vsega svojega denarja posodile kmetom in sedaj ne morejo že tri leta ničesar izterjati, razen ako so jim kmečki dolžniki v času od 15. novembra 1934 do 3. februarja 1935 plačali vsaj šeststotne obresti za nelo leto.

Koncem leta 1934. je izkazala Okrajna hranilnica v Rogatcu 80,9% zaščitenih kmečkih posojil, Občinska hranilnica v Krškem 83,8%, Občinska hranilnica v Kostanjevici 87,4% in Občinska hranilnica v Marenbergu celo 87,7%. Celotna Mestna hranilnica v Ormožu izkazuje 66,9% kmečkih posojil. — Skupaj imajo slovenske hranilnice Din 105.874.908 — zaščitenih kmečkih posojil.

V krajih zunaj Dravske banovine so dajale največ kmečkih posojil hranilnice v Dalmaciji, ki so osnovane

na isti zakoniti podlagi kot slovenske, namreč avstrijskem hranilniškem regulativu (pravilniku) iz leta 1844. Na žalost podatki o kmečkih posojilih izvenslovenskih hranilnic niso popolni. Zlasti manjkajo podatki mnogih dalmatinskih hranilnic. Od 28 izvenslovenskih hranilnic so na razpolago podatki od 18 hranilnic, ki so imele koncem leta 1934. Din 41.508.095 — zaščitenih kmečkih posojil. Od teh 18 hranilnic jih ima 6 nad 25% takih posojil, največ Općinska štedionica na Korčuli (58%), Štedionica Dunavske banovine v Novem Sadu 52,5%, Općinska štedionica Krk 49%, Općinska štedionica Selca-Brač 30 odstotkov itd.

Upoštevati je treba, da so računale

hranilnice svojim kmečkim dolžnikom vedno obresti, ki so bile redno znatno nižje

od obresti pri drugih denarnih zavodih in da so torej na ta način preprečile pri nas pojav kreditnega oderuštva, ki je šiba kmetov drugod, zlasti v krajih, kjer je kmet navezan izključno na kratkoročni menični kredit in torej izročen svojemu upniku na milost in nemilost.

Ko je bila pri nas z ozirom na težko stanje kmetov uvedena splošna kmečka zaščita in so bila porazdeljena odplačila kmečkih dolžnikov na 12 let, s tem se kmečki dolžniki niti daleč niso dosegli onih ugodnosti, katere so jim nudile hranilnice že vedno, ker so imeli mnogo daljše odplačilne roke. Občuten udarec za hranilnice je bilo zmanjšanje obresti za taka posojila na 6%. Vendar so hranilnice utrpeli to žrtev v interesu kmečkih dolžnikov, ker so pač pričakovale, da bodo s temi obrestmi še izhajale in da bodo po 15. novembru 1934 mogle izterjevati poleg 6% obresti tudi v Uredbi predvidene zneske za odplačilo dolga samega.

Res so mnogi kmetje plačali te obresti in tako so mogle nekatere hranilnice izplačati vlagateljem koncem leta 1934. večje zneske kakor dotedaj. Tako so

odplačali kmetje Občinski hranilnici v Murski Soboti pravočasno skoro 85%

teh obresti, kar je najboljši dokaz, da so mnogi kmetje

sposobni odplačevanja svojih dolgov in da splošna zaščita za kmete ni potrebna, ker je marsikateremu kmetu mogoče odplačevati svoje dolgove tudi naprej. Najhujše pa je, da so začeli kmečko zaščito zlorabljati razni ljudje, ki bi bili prej vsakega tožili, ako bi jih kdo imenoval kmeta. Ti laži-kmetje so v veliki meri ubili kredit pravih kmetov, od katerih so mnogi prostovoljno plačali dospеле obroke, ker so se zavedali, da se s tem zniža njihov dolg, obenem pa pomaga zavodu in vlagateljem. Drugod pa, kjer so bile težje prilike ali kjer je plačilna morala vsled raznih obljub in podaljševanja zaščite padla, pa so kmetje plačali komaj 10% svojih dolgov (Korčula).

Najtežji udarec pa so dobile hranilnice z naknadnim znižanjem kmečkih obresti od 6% na 4 in pol odstotka. In niti teh 4 in pol odstotnih obresti do 1. septembra, odnosno 1. oktobra 1935 ne smejo izterjati! Hranilnice so dotedaj (2. februarja 1935) deloma že sestavile bilance za leto 1934., sedaj pa naj bi naenkrat znižale obresti na 4 in pol odstotka! Uredba je izvzela od kmečke zaščite nele Narodno banko, Poštno hranilnico, Drž. hipotekarno banko, Priv. Agrarno banko, temveč tudi zadruga. Z druge svezje torej v smislu odobrenih odplačilnih načrtov svojih zvez izterjevati od svojih kmečkih dolžnikov tudi 6 in šeststotne obresti, ako imajo vsaj enega zadrugarja-kmeta. Taka kreditna zadruga v velikem meslu sme torej od kmeta izterjevati dovoljene zneske, samoupravna hranilnica pa, ki ima 90% kmečkih posojil, pa ne sme izterjevati niti pare in mora znižati obresti od teh posojil na 4 in pol odstotka. Posledica te nepremišljene Uredbe je bila ta, da so v enem tednu po novi Uredbi v Dravski banovini zaprosile za zaščito tri hranilnice, ker pač ne morejo ničesar izterjati. Obenem pa so morale znižati obrestno mero za vloge deloma na 2 odstotka; tako znižanje obresti mora v ljudeh ubiti vsako voljo za štedenje. Tako se onemogoča nujno potrebno ustvarjanje narodnega kapitala, ker držijo ljudje denar doma.

(Dalje prihodnjič.)

Dobave-licitacije

Gradbeni oddelk Direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 10. septembra ponudbe o dobavi lesa.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 11. septembra ponudbe o dobavi 5000 strešnih opek in 800 m² krovne lepenke; do 18. septembra pa o dobavi 33 betonskih cevi.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 12. septembra ponudbe o dobavi 4 ventilatorjev; do 19. septembra o dobavi 200 kilogramov vijakov z maticami, 14 avtomatov za centralo, raznega orodja za vzdrževanje kotlov, 1 škripca, 2500 delov za bencinske svetiljke ter o oddaji generatorjev v pregled in preizkus.

Direkcija drž. rudnika Vrdnik sprejema do 19. sept. ponudbe o dobavi 200 omotov krovne lepenke, 10.000 kg negašenega apna, 170 pol lepenke.

Komanda pomorskega zrakoplovstva Divulje sprejema do 17. septembra ponudbe o dobavi pušk, nabojev itd.; do 28. septembra pa o dobavi gumijastega materiala.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 17. septembra ponudbe o dobavi 100 kg šelakovega kita in 60 zaščitnih očal ter 10 parov rezervnih stekel za očala; do 22. septembra o dobavi 157 kg železne pločevine, 114 kg kotnega železa in 125 kg železnih cevi ter rezervnih delov za motor »Gray«; do 23. septembra o dobavi 1000 m lanene jadenine, 1000 kg sive barve, 180 kg črne barve, 240 kg lak-barve, 335 kg železnega minija, 165 kg lanenega firneža, 1900 kg klorkalcija, 50 kg kalijevega lužila, 2000 kg vazeline, 2900 kilogramov bombaža za čiščenje in 2500 kg krp za čiščenje.

Minerska komanda Kumbor sprejema do 18. septembra ponudbe o dobavi raznega orodja; do 7. oktobra pa o dobavi 4 bark bark (barkač I. klase).

Pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 17. septembra za dobavo 152.000 kg livarskega koksa; dne 19. septembra za dobavo 28.100 kg razne medenine; dne 26. septembra za dobavo 1700 kg glicerina; dne 2. oktobra pa za dobavo brusnih kamnov.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 12. septembra ponudbe o dobavi ozalid papirja, karbida, eternitnih plošč, mila, sode, plinskih cevi, ventilov, železne žice, kisika, kopalne kadi, svinčenih plomb, nožev za struženje, sena; do 19. septembra pa o dobavi bencina, žarnic, jeklenih vrvi, lesa itd.

Dne 10. septembra bo pri Komandi grafične trupe v Skoplju ofertna licitacija za dobavo 1000 elementov.

Dne 16. septembra bo pri Komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo 20.000 kg fižola, 15.000 kg riža, 15.000 kg ješprenjčka, 15.000 kg zdroba in 15.000 kg testenin; dne 17. septem-

bra pa za dobavo 1500 parov planinskih smučarskih čevljev.

Dne 26. septembra bo pri ravnateljstvu Javne borze Dela v Splitu ofertna licitacija za dobavo opreme za delavska prenočišča (železne postelje, volnene odeje, posteljina, copate).

Dne 23. septembra bo pri upravi smodnišnice v Kamniku ofertna licitacija za dobavo 12.000 kg olja za kamnoliti in 12.000 kg nafte za pogon dieselmotorjev.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobava masti. Dne 20. septembra bo pri Komandi savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo 100.000 kg svinjske masti.

(Pogoji so na vpogled pri komandi.)

Dobava mesa za čas od 1. oktobra 1935 do 31. marca 1936 se odda potom ustnih javnih licitacij, ki bodo 7., 9. in 12. septembra pri raznih vojaških komandah. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Dobava živil. Dne 20. septembra bo pri Komandi šumadijske divizijske oblasti v Kragujevcu ustna licitacija za dobavo 113.000 kg fižola, 39.000 kg riža, 49.000 kg zdroba, 40.000 kg ješprenjčka, 50.000 kg testenin, 20.000 kg svinjske masti, 6000 kg olja, 420 kg paprike, 2000 kg kavinih konzerv, 300 kg Frankovega pridata za kavo in 7000 kg kisa; dne 26. septembra pa pri Komandi divizijske oblasti v Zagrebu za dobavo 190.000 kg fižola, 90.000 kg riža, 70.000 kg zdroba, 80.000 kg testenin, 50.000 kg ješprenjčka, 1000 kg paprike, 60.000 kilogramov krompirja, 60.000 kilogramov zelja, 20.000 kilogramov čebule, 20.000 kilogramov olja, 10.000 kilogr. kisa, 1000 kg čaja in 10.000 kg kavinih konzerv. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih komandah.)

Dobava smučarske opreme. Dne 19. septembra bo pri Upravi III. oddelka Zavoda za izradu vojne odeje v Zagrebu licitacija za dobavo razne smučarsko-planinske opreme (smuči, palice, vrvi, nogavice, rokavice itd.). (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti upravi.)

Oddaja zavarovanja rudniških objektov. Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 18. septembra ponudbe o oddaji zavarovanja rudniških objektov Prometne uprave Zabukovca. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Tržna poročila

Mariborski svinjski trg

Na svinjski sejem dne 30. avgusta 1935. je bilo pripeljanih 100 svinj. Cene so bile: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 50 do 65 Din, 7—9 tednov 75—80 Din, 3—4 mesece 120—150 Din, 5—7 mesecev 200—260 Din, 8—10 mesecev 300—360 Din, 1 leto 450—480 Din, 1 kg žive teže 4—5 Din, 1 kg mrtve teže 7,50—9,50 Din. Prodanih je bilo 60 svinj.

Naše sadje na tujih trgih

(Poročilo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine.)

1. in 2. septembra je prišlo na dunajski sadni trg 29 vagonov jugoslovanskih svežih češpelj, ki so se prodajale na stojnicah po 32 do 34 grošev, najboljši kakovosti tudi po 35 grošev za kg. Iz Bolgarske je prišlo 6 vagonov svežih češpelj, ki so se povprečno prodajale po 27 do 30 grošev. V notranjosti Avstrije se prodajajo naše češple po 35 grošev. (Bolje bi bilo, da bi poročilo navajalo cene na debelo.)

Relativno slaba je kupčija z našim grozdem, ker se močno čuti madjarska in grška konkurenca. Naše grozdje je doseglo ceno od 55 do 60 grošev.

V Prago je prišlo 1. in 2. septembra 30 vagonov svežih češpelj iz Jugoslavije. Povpraševanje po njih je bilo dokaj živahno ter so dosegle češple ceno do 220 Kč za 100 kg. Če ne bodo prišle iz Jugoslavije na trg prevelike količine češpelj, bi se mogla ta cena vzdržati.

Naše grozdje se povprečno prodaja po 3,50 Kč za kg, vendar pa je vagon smedrevskega grozda dosegel tudi ceno 5 Kč za kilogram. Naši izvozniki naj pošiljajo grozdje v koških, ker Čehi raje kupujejo grozdje, ki prihaja v koških, ko ono, ki prihaja v košarah. Z našimi jabolki pa je praški trg naravnost prenatrpan in je zato vsaka kupčija nemogoča.

Na Poljsko je prišlo 31. avgusta skupno 13 vagonov naših svežih češpelj. Zbog slabega transporta in pa zato, ker so bile češple drobne, je cena popustila ter so se prodajale češple po 60 zlotov za 100 kg.

Na berlinskem trgu so se prodajala naša jabolka po 30 do 36 mark za 100 kil.

Podrobne informacije o našem sadju na tujih trgih daje Zavod za pospeševanje

zunanje trgovine, Beograd, telefon 28.327, med 11. in 13. ter med 17. in 19. uro.

Sadni trg v Hrvatskem Zagorju

Najbolj se kupuje v Hrv. Zagorju jabolka in češple. Tujih trgovcev je vse polno, ki pošiljajo kupljena jabolka in češple v Avstrijo in Nemčijo. Jabolka se plačujejo po 1 do 1,10 Din, češple pa po pol dinarja do 70 par za kg. Prvovrstno sadje se plačuje tudi dražje. Središče trgovine je sedaj Zlatar. Upajo, da bo kupčija še bolj živahna, ko dozore kanadke ter zadnje češple tako imenovane »bistrice«.

Dunajski trg

Na goveji trg dne 2. septembra je bilo postavljenih skupno 2019 glav živine, od teh iz Jugoslavije 50 volov, 28 bikov in 2 kravi. — Cene so bile te: vol I. vrste (fabrični) od 116 do 135, navadni I. vrste od 105 do 110, II. vrste po 93 do 1—, III. po 80 do 90, bik po 75 do 90, krave po 70 do 63 in mršava živina po 52 šilingov za 100 kg. — Tendence: Ob mirnem prometu so se prodajali samo prima volji po prejšnjedenskih cenah. Vse druge vrste so se nekoliko pocenile.

Na svinjski trg dne 3. septembra je bilo prignanih 6774 špeharjev in 6687 pršutarjev. Iz Jugoslavije je bilo 2573 špeharjev in 162 pršutarjev. Največ špeharjev je bilo iz Madjarske, največ pršutarjev pa iz Poljske. Iz Avstrije so bili le pršutarji. — Cene so bile te: mangalica I. vrste po 143 do 148, II. vrste po 138 do 142, jugoslovanski križani po 143 do 148, srednji po 140 do 142, slabo blago po 132 do 138, stari po 125 do 135, pršutarji lahki po 140 do 175, težki po 130 do 150 in križani po 140 do 168 šilingov. — Tendence: Ob slabi kupčiji so se pocenili prima špeharji za 5 do 10, srednji in težki za 10 do 15 grošev, špeharji vseh vrst pa za 7 do 10 grošev, mestoma celo za več.

KUVERTA
D. Z. O. Z.

LJUBLJANA
Tyrševa cesta št. 67

TVORNICA KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

Umetna knjigoveznica

STANE OGRINC

LJUBLJANA

Novi trg (vhod Breg štev. 1)

se priporoča za cenjena naročila

GRADBENI MATERIJAL:

Trstje za stropne lastnega izdelka, Bakula za stropne in senčilo za vrtnarstvo, Parketne deščice, Asfalt-na strešna lepenka, Lepenka za izolacijo, Izolačne plošče, Bitumen juta za izolacijo, Resitol za izolacijo, Aresit specialna strešna lepenka, Bitumen meksikanski in rumunski, Asfaltmastiks, Lesni cement, Destiliran katran, Karbolinej, Strešni lak in razna druga izolacijska sredstva ter asfaltiranje teras, skladišče itd. — Zahtevajte cenike!

JOS. R. PUH, LJUBLJANA,Gradska ulica 22.
Telefon 2513

KLIŠEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše

KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Jvan Jelačin**Ljubljana**

Zaloga sveže pražene kave,
mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! — Zahtevajte cenik!

Kastelic in drug

TRGOVINA S PAPIRJEM NA VELIKO

LjubljanaAleksandrova cesta 9
Prilijevo

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani
in Sladkogorske tovarne papirja
in lepenke d. z o. z., Sladki vrh

Trgovci, naročajte bla
go pri tiskarjah, ki ogla
šajo v Trgovskem listu

Krize bo konec,

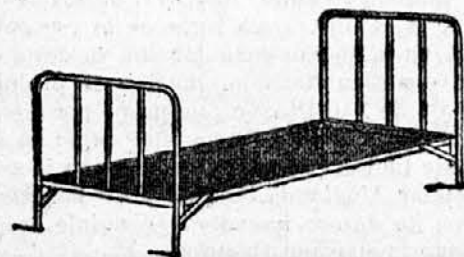
ko bodo domači denarni
zavodi mogli zopet dajati

nova posojila iz novih vlog

Zaupajte Vaš denar

MESTNI HRANILNICI LJUBLJANSKI

ki izplačuje nove vloge, vložene po 1. 1933,
neomejeno ter jih obrestuje po 4—5%
Vloge nad Din 400.000.000.—
Rezerve Din 14.000.000.—

STRGULEC PAVEL

Prva ljubljanska izdelovalnica vseh vrst
železnih postelj in
žičnih posteljnih
vložkov

LJUBLJANA
Gospodarska cesta 13
(Količje)

- Pleskarsko in sobo-slikarsko delo
- izvršuje po najugodnejših pogojih

Ivan Genussi**Ljubljana**

Gregorčičeva ul. št. 17 c

Telefon 22-67

MERCINA IN DRUG

TRGOVINA S PAPIRJEM NA VELIKO

Glavno zastopstvo in samoprodaja za Slovenijo vseh
izdelkov tovarne za dokumentni in kartni papir

BRATJE PIATNIK, DADEČE**LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 3****Motvoz Grosuplje**

domač slovenski izdelek ● Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani

„Slavija“

Jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani

Gospodarska ulica 12, telefon štev. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split

Ustanovljeno leta 1906

Najboljši stroji! Vsak kupec najboljša referenca!
Tudi na obroke dobavi trdka

The Rex Co.

Telefon **Ljubljana**
22-68 Gradišče 10

Telefon
22-68

Ustanovljeno leta 1906